EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 17.12.2018.
COM(2018) 842 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izvješće o funkcioniranju europskog tržišta ugljika

Sadržaj

Popis pokrata i kratica 2

SAŽETAK 5

1. UVOD 6

2. OKVIR ETS-a EU-a U ČETVRTOJ FAZI (2021. – 2030.) 8

2.1. Ojačani ETS EU-a 8

2.2. Usmjerenija pravila za istjecanje ugljika 9

2.3. Financiranje inovacija za niske emisije ugljika i modernizacija energetskog sektora 10

3.1. Obuhvaćene djelatnosti, postrojenja i operatori zrakoplova 13

3.2. Registar Unije i Dnevnik transakcija Europske unije (EUTL) 15

4. FUNKCIONIRANJE TRŽIŠTA UGLJIKA 2017. 16

4.1. Ponuda: emisijske jedinice puštene u optjecaj 17

4.1.1. Kvota 17

4.1.2. Izdane emisijske jedinice 19

4.1.3. Međunarodne jedinice 29

4.2. Potražnja: emisijske jedinice povučene iz optjecaja 30

4.3. Ravnoteža ponude i potražnje 31

5. ZRAKOPLOVSTVO 35

6. NADZOR TRŽIŠTA 37

6.1. Pravna priroda i fiskalni tretman emisijskih jedinica 38

7. PRAĆENJE, IZVJEŠĆIVANJE I VERIFIKACIJA EMISIJA 39

8. PREGLED ADMINISTRATIVNOG UREĐENJA 41

9. USKLAĐENOST I PROVEDBA 42

10. ZAKLJUČCI I IZGLEDI 45

PRILOG 47

Popis pokrata i kratica

AVR	Uredba o akreditaciji i verifikaciji
CA	Nadležno tijelo
CCS	Hvatanje i skladištenje ugljika
CCU	Hvatanje i upotreba ugljika
CDM	Mehanizam čistog razvoja
CER	Jedinica ovjerenog smanjenja emisija
CSCF	Međusektorski faktor korekcije
EA	Europska organizacija za akreditaciju
EGP	Europski gospodarski prostor
EEX	European Energy Exchange
EIB	Europska investicijska banka
ERU	Jedinica smanjenja emisije
ETS EU-a	Sustav Europske unije za trgovanje emisijama
EUTL	Dnevnik transakcija Europske unije
GHG	Staklenički plin
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva
ICE	ICE Future Europe
JI	Zajednička provedba
MAR	Uredba o zlouporabi tržišta
MiFID2	Direktiva o tržištima financijskih instrumenata
MRR	Uredba o praćenju i izvješćivanju
MRVA	Praćenje, izvješćivanje, verifikacija i akreditacija
MSR	Rezerva za stabilnost tržišta
NAB	Nacionalno akreditacijsko tijelo
NER	Rezerva za nove sudionike

PFC	Perfluorougljik
RES	Obnovljivi izvori energije
TNAC	Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju

SAŽETAK

Količina emisija iz postrojenja obuhvaćenih sustavom EU-a za trgovanje emisijama 2017. blago se povećala u odnosu na 2016. – za 0,18 %. Iako je time zaustavljen trend smanjenja emisija od početka trećeg razdoblja trgovanja u okviru sustava (2013. – 2020.), to povećanje može se objasniti rastom realnog BDP-a od 2,4 %, što je više nego u bilo kojoj godini od početka razdoblja trgovanja. Porast je uglavnom potaknut industrijom, dok se emisije iz energetskog sektora blago smanjuju već četvrtu godinu zaredom (vidjeti tablicu 7. u odjeljku 4.2.). Verificirane emisije iz zrakoplovstva zabilježile su daljnji porast od 4,5 % u odnosu na 2016. (vidjeti tablicu 8. u odjeljku 5.).

Revidirana Direktiva o sustavu EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a), kojom se taj sustav reformira za sljedeće desetljeće, objavljena je 14. ožujka 2018. Cilj je reforme olakšati smanjenje emisija stakleničkih plinova za 43 % do 2030. u sektorima ETS-a EU-a (u skladu s klimatskim ciljevima EU-a do 2030. i obvezama u okviru Pariškog sporazuma), očuvati konkurentnost industrije te potaknuti modernizaciju i inovacije za niske emisije ugljika.

Tijekom protekle tri godine višak emisijskih jedinica na europskom tržištu ugljika neprekidno se smanjivao za ukupnu količinu od gotovo pola milijarde emisijskih jedinica, većinom zahvaljujući odgodi prodaje emisijskih jedinica na dražbi (vidjeti sliku 3. u odjeljku 4.3.). Reformiranim ETS-om pitanje viška i dalje će se rješavati jačanjem rezerve za stabilnost tržišta, mehanizma EU-a uspostavljenog 2015. za smanjenje prekomjerne nabave emisijskih jedinica i poboljšanje otpornosti ETS-a EU-a na buduće pritiske. Od 2019. (kad će rezerva postati operativna) do 2023. postotak viška koji se stavlja u rezervu za stabilnost tržišta udvostručit će se s početno dogovorenih 12 % na 24 %. Nadalje, od 2023. emisijske jedinice koje se nalaze u rezervi, a koje premašuju količinu emisijskih jedinica za prodaju na dražbi iz prethodne godine, više neće biti vrijediti. Te će reforme zajedno s drugom objavom pokazatelja viška rezerve za stabilnost tržišta u svibnju 2018. rezultirati stavljanjem gotovo 265 milijuna emisijskih jedinica (16 % viška) u rezervu za stabilnost tržišta od siječnja do kolovoza 2019. umjesto njihove prodaje na dražbi. Time će se količina za prodaju na dražbi tijekom prvih osam mjeseci 2019. smanjiti za približno 40 % u odnosu na njihovu količinu 2018.

Kako bi se pružio stabilan zamah međunarodnom postupku uspostave globalnog sustava za ograničavanje emisija iz zrakoplovstva te potaknula njihova buduća provedba u EU-u, područje primjene za zrakoplovni sektor ograničeno samo na letove unutar Europskog gospodarskog prostora produženo je do 2023. Od 2021. na zrakoplovni sektor prvi će se put primijeniti linearni faktor smanjenja, kojim će se kvota emisija za zrakoplovstvo smanjivati za 2,2 % godišnje.

1. UVOD

Sustav EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a) temelj je strategije EU-a za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz industrije i energetskog sektora od 2005. godine. Njime se znatno pridonosi postizanju cilja EU-a da se do 2020. smanje emisije stakleničkih plinova za 20 % u odnosu na razine iz 1990. Iako je EU na dobrom putu da nadmaši taj cilj[1], potrebno je osigurati stalan napredak[2] da bi se emisije stakleničkih plinova smanjile za najmanje 40 % do 2030., kako je predviđeno okvirom EU-a za klimatsku i energetsku politiku do 2030. Djelotvoran ETS EU-a glavni je mehanizam za postizanje cilja EU-a za 2030. jer se njime u sektorima koje obuhvaća potiče smanjenje emisija stakleničkih plinova za 43 % u odnosu na razine iz 2005.

Kako bi se omogućilo ostvarenje tog cilja ETS-a EU-a, Komisija je 2015. donijela prijedlog[3] za reviziju ETS-a EU-a za četvrto razdoblje trgovanja (2021. – 2030.). Nakon opsežnih pregovora Europski parlament i Vijeće u veljači 2018. službeno su poduprli reviziju te je revidirana Direktiva o ETS-u EU-a[4] stupila na snagu 8. travnja 2018.

Direktiva o ETS-u EU-a dodatno je revidirana[5] 2017. radi uvrštavanja razvoja globalne mjere Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) za smanjenje emisija iz zrakoplovstva na način da su sustavom i dalje obuhvaćeni samo letovi unutar Europskog gospodarskog prostora (EGP). Istu je godino obilježilo i potpisivanje sporazuma[6] između EU-a i Švicarske o povezivanju švicarskog sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova s ETS-om EU-a, što je prvi takav sporazum za EU.

Ovo Izvješće o funkcioniranju europskog tržišta ugljika podnosi se u skladu sa zahtjevima iz članka 10. stavka 5. i članka 21. stavka 2. Direktive 2003/87/EZ[7] (Direktiva o ETS-u EU-a). Kako je propisano Direktivom, cilj je izvješća pružanje redovitog godišnjeg pregleda razvoja europskog tržišta ugljika.

Ovim Izvješćem obuhvaćena je 2017., ali predstavljene su i inicijative predložene ili dogovorene u prvoj polovini 2018. Za razliku od prošlogodišnjeg[8], ovo izvješće sadržava

[1] Razine emisija stakleničkih plinova u EU-u 2015. već su bile 22 % niže od razina iz 1990.
[2] U skladu s nacionalnim predviđanjima emisije će se i dalje smanjivati do 2020., ali bit će potrebno provesti dodatne politike da bi se ostvario cilj za 2030.
[3] COM(2015) 337, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52015PC0337
[4] Direktiva (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814, SL L 76, 19.3.2018., str. 3.
[5] Uredba (EU) 2017/2392 Europskog parlamenta i vijeća od 13. prosinca 2017. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ kako bi se nastavila postojeća ograničenja područja primjene za zrakoplovne djelatnosti i pripremila provedba globalne tržišno utemeljene mjere od 2021., SL L 350, 29.12.2017., str. 7.
[6] Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o povezivanju njihovih sustava trgovanja emisijama stakleničkih plinova, SL L 322, 7.12.2017., str. 3.
[7] Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ, SL L 275, 25.10.2003., str. 32.
[8] Izvješćima objavljenima tijekom prethodnih godina može se pristupiti na sljedećoj poveznici: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en#tab-0-1

novo poglavlje o okviru ETS-a EU-a u četvrtoj fazi te novi dodatak o napretku provedbe, kao i informacije o pokazatelju viška u okviru rezerve za stabilnost tržišta (MSR) za 2018. i doprinosima država članica rezervi za stabilnost tržišta u 2019. Ispunjavajući zahtjeve u pogledu povećane transparentnosti i izvješćivanja iz revidirane Direktive o ETS-u EU-a, ovogodišnje izvješće prvi put pruža pregled stvarnih iznosa državnih potpora koje su države članice 2017. potrošile na kompenzacije za neizravne troškove ugljika.

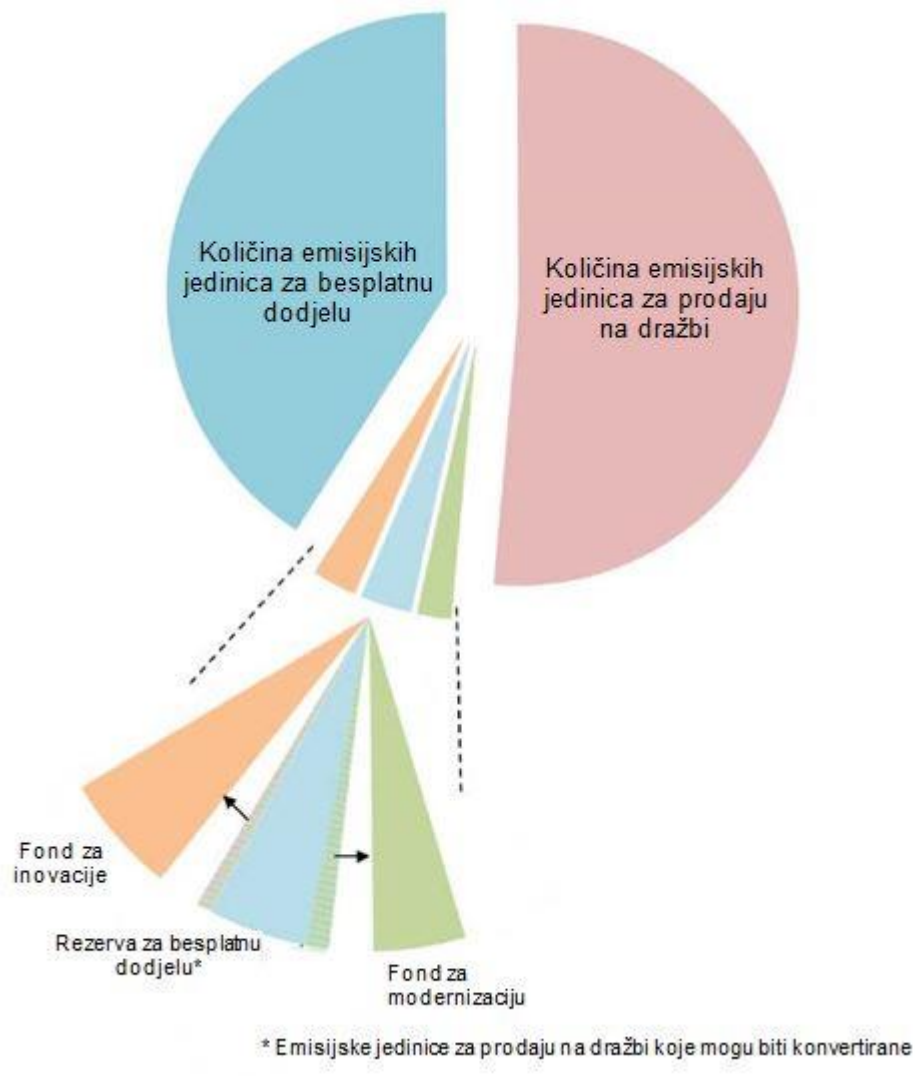
Ako nije drukčije navedeno, ovo se izvješće temelji na javno dostupnim podacima koji su Komisiji bili na raspolaganju do kraja lipnja 2018.[9] Opće i opisne informacije o ETS-u EU-a navedene su u okvirima s tekstom.

[9] U izvješće su uključeni podaci do 29. lipnja 2018.

2. OKVIR ETS-a EU-a U ČETVRTOJ FAZI (2021. – 2030.)

Cilj je revidirane Direktive o ETS-u EU-a u četvrtoj fazi potaknuti ostvarivanje trostrukog cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za 43 % za sektore obuhvaćene ETS-om EU-a do 2030., očuvanja konkurentnosti industrije te poticanja modernizacije i inovacija za niske emisije ugljika nizom međusobno povezanih mjera.

Slika 1.: Raspodjela kvota u četvrtoj fazi

2.1. Ojačani ETS EU-a

Radi ubrzanja smanjenja emisija od 2021. ukupni broj emisijskih jedinica smanjivat će se po godišnjoj stopi od 2,2 %, u usporedbi s trenutačnom stopom od 1,74 %. To ubrzanje podrazumijeva stabilno smanjivanje od približno 48 milijuna emisijskih jedinica godišnje u odnosu na trenutačnih 38 milijuna te je u skladu sa smanjenjem emisija stakleničkih plinova za 43 % do 2030. u odnosu na razine iz 2005. u sektorima obuhvaćenima ETS-om EU-a.

Nadalje, znatno će se ojačati rezerva za stabilnost tržišta (MSR) kao mehanizam uspostavljen radi smanjenja neravnoteže na tržištu ugljika. Između 2019. i 2023. stopa po kojoj se emisijske jedinice stavljaju u rezervu za stabilnost tržišta udvostručit će se na 24 % u cilju bržeg uspostavljanja ravnoteže emisijskih jedinica na tržištu ugljika.

Radi poboljšanja funkcioniranja ETS-a EU-a, od 2023. nadalje broj emisijskih jedinica u rezervi za stabilnost tržišta bit će ograničen na količinu za prodaju na dražbi iz prethodne godine. Količine emisijskih jedinica u rezervi koje premašuju tu količinu prestaju vrijediti, osim ako bude drugačije odlučeno u okviru prvog preispitivanja rezerve za stabilnost tržišta 2021.

Države članice mogu dobrovoljno poništiti emisijske jedinice iz ukupne količine emisijskih jedinica za prodaju na dražbi koja im je dostupna u slučaju zatvaranja kapaciteta za proizvodnju električne energije zbog dodatnih nacionalnih mjera. Ako se u slučaju zatvaranja elektrane predmetna država članica ne odluči za poništenje emisijskih jedinica, primijenit će se pravila o rezervi za stabilnost tržišta povećanjem unosa u rezervu ili kasnijim oslobađanjem emisijskih jedinica iz rezerve.

Više podataka o provedbi revidiranih odredbi o rezervi za stabilnost tržišta dostupno je u poglavlju 4.3. (Ravnoteža ponude i potražnje).

2.2. Usmjerenija pravila za istjecanje ugljika

Postojeći okvir za besplatnu dodjelu bit će uvelike zadržan u četvrtoj fazi kako bi se osigurale predvidljivost i transparentnost za europsku industriju te riješili problemi konkurentnosti industrije u globaliziranom svijetu. Besplatna dodjela emisijskih jedinica i dalje će biti predvidljiva i transparentna te utemeljena na referentnim vrijednostima koje proizlaze iz učinka 10 % najučinkovitijih postrojenja u EU-u. Međutim, uveden je niz praktičnih poboljšanja na temelju iskustva provedbe iz trenutačnog razdoblja trgovanja.

Besplatna dodjela emisijskih jedinica u četvrtoj će fazi biti usmjerena na sektore s najvećim rizikom od premještanja proizvodnje izvan EU-a. Razina izloženosti sektorâ riziku od istjecanja ugljika procijenit će se na temelju pokazatelja koji odražava intenzitet trgovine i emisija. Vrlo izloženi sektori bit će uvršteni na popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika te će im se besplatno dodijeliti emisijske jedinice po stopi od 100 % relevantne referentne vrijednosti. Za sektore koji su manje izloženi riziku od istjecanja ugljika besplatna dodjela iznosit će 30 % do 2026. te će biti postupno ukinuta do 2030. Komisija je trenutačno u postupku uspostavljanja popisa sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika za sljedeće razdoblje trgovanja (vidjeti Dodatak 6. Prilogu), koji će vrijediti tijekom cijele četvrte faze.

Kako bi se izbjegla neočekivana dobit i odrazio napredak tehnologije i inovacija od 2008., u četvrtoj fazi, a na temelju stvarnih podataka, dvaput će se ažurirati 54 referentne vrijednosti kojima se određuje razina besplatne dodjele emisijskih jedinica za svako postrojenje. Za svaku referentnu vrijednost odredit će se godišnja stopa smanjenja. Ta će stopa varirati od najniže godišnje stope smanjenja od 0,2 % za sektore sa slabijim prihvaćanjem inovacija do

najviše godišnje stope od 1,6 % za sektore s boljim prihvaćanjem inovacija. Minimalnom stopom osigurat će se doprinos iz sektorâ sa sporijim smanjenjem emisija, a najvišim stopama potaknut će se inovativne sektore na brže smanjenje emisija. Trenutačno se radi na izradi delegiranog akta o reviziji pravila za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za razdoblje 2021. – 2030., a ažuriranje referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za razdoblje 2021. – 2025. trebalo bi započeti krajem 2019. (vidjeti Dodatak 6. Prilogu).

Nadalje, dodjela emisijskih jedinica pojedinim postrojenjima može se svake godine prilagoditi kako bi održavala znatne poraste i smanjenja u proizvodnji. Prag za prilagodbe određen je na 15 % i ocjenjivat će se na temelju pomičnog prosjeka dviju godina. Kako bi se spriječile manipulacija i zlouporaba sustava prilagodbi dodjele emisijskih jedinica, Komisija može donijeti provedbene akte kojima se utvrđuju dodatni aranžmani za prilagodbe. Početak izrade provedbenog akta očekuje se krajem 2018. (vidjeti Dodatak 6 Prilogu).

Kako bi se u sljedećem razdoblju trgovanja izbjegla primjena međusektorskog faktora korekcije uvedena je nova važna sigurnosna mjera u obliku rezerve za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. Ako će biti potrebno primijeniti faktor korekcije, rezerva će se rasporediti tako da se udio emisijskih jedinica za prodaju na dražbi tijekom četvrte faze smanji za najviše 3 % ukupne količine emisijskih jedinica, čime se će povećati količina dostupna za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. Ako emisijske jedinice izdvojene za rezervu za besplatnu dodjelu ostanu neiskorištene, ustupit će se kao dodatak novouspostavljenim fondovima za inovacije i modernizaciju (vidjeti odjeljak 2.3.).

Države članice i u četvrtoj će fazi imati mogućnost dodijeliti državne potpore sektorima izloženima riziku od istjecanja ugljika zbog znatnih neizravnih troškova ugljika (tj. troškova nastalih zbog povećanih cijena električne energije) (vidjeti odjeljak 4.1.2.1.2.). To će, nadalje, biti popraćeno poboljšanom transparentnošću i odredbama o izvješćivanju. Države članice trebale bi za tu svrhu upotrijebiti najviše 25 % prihoda od dražbi emisijskih jedinica, a ako premaše taj iznos, u izvješću će radi transparentnosti trebati navesti razloge za to. Morat će i redovito objavljivati iznose isplaćene korisnicima kompenzacije, navedene po sektoru i ukupno. S obzirom na nove odredbe Komisija je započela reviziju smjernica o državnim potporama u okviru ETS-a EU-a[10] za sljedeće razdoblje trgovanja (vidjeti Dodatak 6. Prilogu).

2.3. Financiranje inovacija za niske emisije ugljika i modernizacija energetskog sektora

Nekoliko mehanizama financiranja za niske emisije ugljika pomoći će industrijskim sektorima i energetskom sektoru da se suoče s izazovima inovacija i ulaganja povezanih s prijelazom na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika u četvrtoj fazi. Ti mehanizmi uključuju dva nova fonda:

- iz **Fonda za inovacije** pružat će se, na natjecateljskoj osnovi, potpora demonstraciji inovativnih tehnologija i revolucionarnih inovacija u sektorima obuhvaćenima ETS-

[10] Smjernice o određenim mjerama državne potpore u kontekstu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova nakon 2012., SL C 158, 5.6.2012., str. 4.

om EU-a, uključujući inovativne obnovljive izvore energije, hvatanje i upotrebu ugljika te skladištenje energije. Dostupni resursi odgovarat će tržišnoj vrijednosti najmanje 450 milijuna emisijskih jedinica u vrijeme njihove prodaje na dražbi. Resursima će biti dodana sva neisplaćena sredstva iz programa NER 300 te do 50 milijuna emisijskih jedinica koje mogu biti ustupljene fondu ako nisu potrebne za rezervu za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica, kako je prethodno objašnjeno. Projekti u svim državama članicama, uključujući male projekte, moći će se prijavljivati za dobivanje potpore iz Fonda za inovacije. Rad na uspostavi Fonda za inovacije započeo je javnim savjetovanjem početkom 2018.[11] (vidjeti Dodatak 6. Prilogu),

- iz **Fonda za modernizaciju** pružat će se potpora ulaganjima za modernizaciju elektroenergetskog sektora i širih energetskih sustava, povećanje energetske učinkovitosti i proizvodnje energije iz obnovljivih izvora te poticanje pravednog prijelaza u regijama koje ovise o ugljiku u 10 država članica s najnižim prihodima[12]. Postrojenja za proizvodnju energije koja upotrebljavaju kruta fosilna goriva neće imati mogućnost dobivanja potpore[13]. Fond će sadržavati količinu emisijskih jedinica koja odgovara 2 % ukupne količine emisijskih jedinica u četvrtoj fazi, prodanih na dražbi u skladu s pravilima i modalitetima za dražbe koje se održavaju putem zajedničke dražbovne platforme. Ovisno o tome koliko je udio za prodaju na dražbi smanjen radi rezerve za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica, količina emisijskih jedinica dostupnih za fond može porasti za najviše 0,5 % ukupne količine emisijskih jedinica. Rad na uspostavi Fonda za modernizaciju započeo je pripremnim radionicama u državama članicama korisnicama koje se održavaju od rujna 2018. (vidjeti Dodatak 6. Prilogu).

Osim iz navedenih dvaju novih fondova neobvezna prijelazna besplatna dodjela emisijskih jedinica na temelju članka 10.c Direktive o ETS-u EU-a i dalje će biti dostupna za modernizaciju energetskih sektora u istim državama članicama s niskim prihodima koje ispunjavaju uvjete za financiranje iz Fonda za modernizaciju. Znatno je povećana transparentnost postupaka za dodjelu resursa. Projekti vrijedni više od 12,5 milijuna EUR bit će odabrani na temelju natječajnog postupka, dok će ulaganja niža od te vrijednosti morati biti odabrana na temelju jasnih i transparentnih kriterija te se za rezultate odabira mora održati javno savjetovanje (osim ako se i takvi projekti biraju putem natječajnog postupka). Revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a propisuje se da emisijske jedinice koje nisu dodijeljene na temelju članka 10.c iz trećeg razdoblja trgovanja (2013. – 2020.) mogu biti dodijeljene u razdoblju 2021. – 2030. za ulaganja odabrana na takvim natječajnim postupcima, osim ako predmetna država članica odluči djelomično ili u potpunosti ih ne

[11] Informacije o javnom savjetovanju dostupne su na: https://ec.europa.eu/clima/consultations/public-consultation-establishment-innovation-fund_hr

[12] Bugarska, Češka, Estonija, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Slovačka

[13] Učinjena je iznimka za učinkovito i održivo centralno grijanje u državama članica s BDP-om po stanovniku po tržišnim cijenama nižima od 30 % prosjeka EU-a 2013. (Bugarska i Rumunjska). Ta se iznimka odnosi samo na 30 % dostupnih financijskih resursa za te države članice.

dodijeliti i o tome obavijesti Komisiju do **30. rujna 2019.** Nadalje, prihvatljive države članice u skladu s novim odredbama mogu upotrijebiti sve svoje emisijske jedinice dodijeljene na temelju članka 10.c ili njihov dio za potporu ulaganjima u okviru Fonda za modernizaciju ako o tim količinama obavijeste Komisiju do **30. rujna 2019.**

3. INFRASTRUKTURA ETS-a EU-a

3.1. Obuhvaćene djelatnosti, postrojenja i operatori zrakoplova

ETS EU-a funkcionira u 31 zemlji Europskog gospodarskog prostora (EGP). Ograničava emisije iz gotovo 11 000 elektrana i proizvodnih postrojenja te više od 500 operatora zrakoplova koji lete između zračnih luka u EGP-u. Njime je obuhvaćeno približno 40 % emisija stakleničkih plinova u EU-u.

Od treće faze (2013. – 2020.)* sektori sa stacionarnim postrojenjima uređeni ETS-om EU-a jesu energetski intenzivne industrijske grane, uključujući elektrane i ostala postrojenja za izgaranje s nazivnom ulaznom toplinskom vrijednošću većom od 20 MW (osim postrojenja za zbrinjavanje opasnog ili komunalnog otpada), naftne rafinerije, koksne peći, željezare i čeličane, cementare, ciglane, postrojenja za proizvodnju stakla, vapna, keramike, papirne mase, papira i kartona te aluminija, petrokemijska postrojenja, postrojenja za proizvodnju amonijaka, dušične i adipinske kiseline, glioksala i glioksilne kiseline, postrojenja za hvatanje CO_2 te transport cjevovodima i geološko skladištenje CO_2.

Kad je riječ o zrakoplovstvu, ETS-om EU-a bili su obuhvaćeni samo letovi unutar Europskog gospodarskog prostora u razdoblju 2013. – 2016., do donošenja globalnog pristupa Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva. Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva prihvatila je 2016. Rezoluciju o uvođenju sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo, s početkom 2021. Nakon postignutog sporazuma i do primjene sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo, područje primjene za zrakoplovstvo unutar EGP-a produženo je 2017. do 2023. (vidjeti odjeljak 5.).

ETS-om EU-a obuhvaćene su emisije ugljikova dioksida (CO_2), ali i dušikova oksida (N_2O) iz ukupne proizvodnje dušične, adipinske i glioksilne kiseline i glioksala te emisije perfluorougljika (PFC) iz proizvodnje aluminija. Iako je sudjelovanje u ETS-u EU-a obvezno, u nekim su sektorima obuhvaćena samo postrojenja koja premašuju određenu veličinu. Štoviše, zemlje sudionice mogu iz sustava izuzeti mala postrojenja (koja ispuštaju manje od 25 000 tona ekvivalenta CO_2) ako su uspostavljene alternativne i jednakovrijedne mjere. Revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a utvrđuje se i da u četvrtoj fazi vrlo mali onečišćivači (s prijavljenim emisijama manjima od 2 500 tona ekvivalenta CO_2 u posljednje tri godine) mogu biti izuzeti iz ETS-a EU-a ako postoje pojednostavljeni mehanizmi praćenja radi procjene količine njihovih emisija. Ako emisije iz vrlo malih postrojenja u bilo kojoj kalendarskoj godini premaše tu količinu, ta će postrojenja ponovno biti uvedena u sustav. Osim toga, zemlje sudionice mogu u ETS EU-a dodati još sektora i stakleničkih plinova.

* Informacije o 1. i 2. fazi ETS-a EU-a dostupne su na sljedećoj poveznici: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013_hr

Prema izvješćima koje su zemlje sudionice[14] podnijele 2018. u skladu s člankom 21., 2017. bilo je ukupno 10 688 dopuštenih postrojenja, 2016. bilo ih je 10 790, a 2015. oko 10 950.

Kao i prethodnih godina, u okviru ETS-a EU-a 2017. i dalje je najvećim dijelom dolazilo do izgaranja fosilnih goriva. Međutim, 28 zemalja (29 zemalja prošle godine) navelo je da se u 2 181 postrojenju (20,4 % svih postrojenja) upotrebljava i biomasa. Prošle godine to je bio slučaj u 2079 postrojenja, koja su činila 19 % svih postrojenja. Samo tri zemlje (Latvija, Lihtenštajn i Malta) nisu navele upotrebu biomase[15]. Emisije iz biomase 2017. iznosile su približno 145 milijuna tona CO_2 (8 % emisija prijavljenih u ETS EU-a), što je blagi porast u odnosu na 2016., kad su iznosile približno 141 milijun tona CO_2, što je tada također bilo približno 8 % emisija prijavljenih u ETS EU-a. Jedino je Švedska 2017. prijavila upotrebu biogoriva za dva operatora zrakoplova (2016. i 2015. Njemačka i Švedska prijavile su upotrebu biogoriva za tri, odnosno četiri operatora zrakoplova).

Podaci za 2017. pokazuju da je u okviru kategorija postrojenja na temelju godišnjih razina emisija[16] kao i prethodnih godina 72 % postrojenja bilo kategorije A, gotovo 21 % kategorije B, a samo nešto više od 7 % kategorije C. Uz to, 6 110 postrojenja navedeno je kao „postrojenja s niskim emisijama” (57 % ukupnog broja).

Postrojenja u ETS-u EU-a koja uključuju aktivnosti izgaranja prisutna su u svim zemljama sudionicama, a u većini tih zemalja vrši se rafiniranje nafte te proizvodnja čelika, cementa, vapna, stakla, keramike, papirne mase i papira. U pogledu aktivnosti ETS-a EU-a koje su dodatno navedene za emisije stakleničkih plinova koji nisu CO_2, prijavljeno je da su izdane dozvole za primarni aluminij i perfluorougljike u 12 zemalja (Francuskoj, Grčkoj, Islandu, Italiji, Nizozemskoj, Njemačkoj, Norveškoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji, Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini), a za proizvodnju dušične kiseline i N_2O u 20 zemalja (sve osim Cipra, Danske, Estonije, Irske, Islanda, Latvije, Lihtenštajna, Luksemburga, Malte, Slovenije i Španjolske). Ostali sektori N_2O navedeni su u trima zemljama za proizvodnju adipinske kiseline (Francuska, Italija, Njemačka) te dvjema zemljama za proizvodnju glioksala i glioksilne kiseline (Francuska, Njemačka). Jedino je Norveška navela aktivnosti za hvatanje i skladištenje CO_2.

Mogućnost izuzimanja malih onečišćivača iz ETS-a EU-a u skladu s člankom 27. Direktive o ETS-u EU-a primijenilo je sedam zemalja (Francuska, Hrvatska, Island, Italija, Slovenija,

[14] Za upućivanje na izvješća u skladu s člankom 21. izraz „zemlje sudionice” ili jednostavno „zemlje” obuhvaća 28 država članica EU-a i države EGP-a (Island, Norveška i Lihtenštajn).

[15] Za emisije iz biomase u ETS-u EU-a primjenjuje se nulta stopa, tj. emisije se moraju prijaviti, ali za njih nije potrebno predati emisijske jedinice.

[16] Kategorijom C obuhvaćena su postrojenja koja ispuštaju više od 500 000 tona ekvivalenta CO_2 godišnje, kategorijom B postrojenja koja ispuštaju od 50 000 do 500 000 tona ekvivalenta CO_2 godišnje, a kategorijom A postrojenja koja ispuštaju manje od 50 000 tona ekvivalenta CO_2 godišnje. Nadalje, „postrojenja s niskim emisijama” čine podskup u okviru postrojenja kategorije A i obuhvaćaju postrojenja koja ispuštaju manje od 25 000 tona ekvivalenta CO_2 godišnje. Vidjeti Uredbu Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 30.

Španjolska, Ujedinjena Kraljevina). Emisije izuzete 2017. iznosile su 2,85 milijuna tona CO_2 (približno 0,16 % ukupnih verificiranih emisija).

Prema podacima podnesenima 2018. u skladu s člankom 21. dosad je osam zemalja (Belgija, Danska, Francuska, Hrvatska, Lihtenštajn, Litva, Mađarska, Nizozemska) iskoristilo odredbu iz članka 13. Uredbe o praćenju i izvješćivanju[17] kojom se dopušta upotreba pojednostavnjenih planova za praćenje u niskorizičnim slučajevima za stacionarna postrojenja. Od 2016. pridružila se jedino Nizozemska. U slučaju operatora zrakoplova s niskim emisijama tri su zemlje (Belgija, Island i Poljska) 2017. prijavile primjenu te odredbe.

Navedeno je da je 2017. plan za praćenje imao 541 operator zrakoplova (503 operatora 2016., odnosno 524 operatora 2015.). Komercijalni operatori činili su 58 % (316) navedenih operatora, a ostalih 42 % (225) bili su nekomercijalni operatori[18]. Ukupno 280 operatora (gotovo 52 %) svrstano je u male onečišćivače (249 (50 %) 2016. godine, odnosno 274 (52 %) 2015. godine).

3.2. Registar Unije i Dnevnik transakcija Europske unije (EUTL)

U Registru Unije i Dnevniku transakcija Europske unije (EUTL) prati se vlasništvo općih emisijskih jedinica i emisijskih jedinica za zrakoplovstvo bilježenjem količine u vlasništvu na računima i transakcija među računima. Upravljanje i održavanje u nadležnosti su Komisije, a nacionalni administratori registra u svakoj od 31 zemlje sudionice i dalje služe kao kontaktno mjesto za predstavnike više od 15 000 računa (poduzeća ili fizičkih osoba). Stacionarna postrojenja i operatori zrakoplova imaju račune u Registru Unije, dok se u EUTL-u automatski provjeravaju, bilježe i odobravaju sve transakcije među računima te se tako jamči da su svi prijenosi u skladu s pravilima ETS-a EU-a.

Podaci zabilježeni u Registru Unije i EUTL-u važan su izvor podataka za različite vrste izvješćivanja u okviru ETS-a, poput izračuna pokazatelja viška rezerve za stabilnost tržišta (vidjeti odjeljak 4.3.) i izvješća koja sastavlja Europska agencija za okoliš. EUTL osigurava i transparentnost ETS-a EU-a jer se u njemu objavljuju* podaci o pravima na dodjelu emisijskih jedinica te o usklađenosti stacionarnih postrojenja i operatora zrakoplova s odredbama ETS-a.

* Podaci koji se objavljuju u EUTL-u dostupni su na: http://ec.europa.eu/environment/ets/

Registar Unije i EUTL u potpunosti su bili operativni 365 dana, 24 sata dnevno tijekom čitave 2017. s manjim prekidima u radu od ukupno 17 sati zbog tehničke nadogradnje.

[17] Uredba Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 30.
[18] Zračni prijevoznik za prijevoz putnika koji pruža usluge široj javnosti primjer je komercijalnog operatora zrakoplova. Zrakoplov u privatnom vlasništvu primjer je nekomercijalnog operatora zrakoplova.

Komisija je 2017. počela premještati Registar unije i EUTL na moderniju i sigurniju platformu za smještaj. Premještanje je dovršeno u lipnju 2018. Nadalje, Komisija je u dogovoru s državama članicama započela provedbu nekoliko promjena čiji je cilj poboljšanje učinkovitosti rada s Registrom unije.

Uredba o uspostavi registra u okviru ETS-a EU-a[19] izmijenjena je u veljači 2018. kako bi se u nju uključile mjere zaštite radi očuvanja okolišnog integriteta ETS-a EU-a u slučajevima kad se pravo EU-a prestane primjenjivati na državu članicu njezinim povlačenjem iz EU-a.

4. FUNKCIONIRANJE TRŽIŠTA UGLJIKA 2017.

U ovom poglavlju navedene su informacije o aspektima ponude i potražnje za emisijskim jedinicama u okviru ETS-a EU-a. Odjeljak o ponudi sadržava informacije o kvotama, besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica, programu NER 300, dražbama i odstupanju od trgovanja svim jedinicama na dražbi za energetski sektor (članak 10.c) i upotrebi međunarodnih jedinica te poglavlje o sustavima kompenzacije za neizravne troškove ugljika.

Kad je riječ o potražnji, pružene su informacije o broju verificiranih emisija i metodama postizanja ravnoteže ponude i potražnje emisijskih jedinica, kao što je rezerva za stabilnost tržišta.

[19] Uredba Komisije (EU) 2018/208 od 12. veljače 2018. o izmjeni Uredbe (EU) br. 389/2013 o uspostavi Registra Unije, SL L 39/3, 13.2.2018., str. 3.

4.1. Ponuda: emisijske jedinice puštene u optjecaj

4.1.1. Kvota

Kvota je apsolutna količina stakleničkih plinova koju tijela obuhvaćena sustavom mogu ispustiti kako bi se osiguralo postizanje cilja smanjenja emisija; ona mora odgovarati broju emisijskih jedinica puštenih u optjecaj tijekom razdoblja trgovanja. U trećoj fazi kvota se primjenjuje na razini EU-a, čime se zamjenjuje prethodni sustav nacionalnih kvota.

Kvota za emisije iz stacionarnih postrojenja za 2013. utvrđena je u iznosu od 2 084 301 856 emisijskih jedinica. Kvota se svake godine smanjuje linearnim faktorom smanjenja od 1,74 % prosječne ukupne količine emisijskih jedinica izdanih svake godine u razdoblju 2008. – 2012., čime se jamči da broj emisijskih jedinica koje stacionarna postrojenja mogu upotrebljavati bude 21 % niži 2020. nego 2005.

Kvota za zrakoplovni sektor izvorno je utvrđena u količini od 210 349 264 emisijske jedinice godišnje za zrakoplovstvo, što je 5 % niže od prosječne godišnje razine emisija za zrakoplovstvo za razdoblje 2004. – 2006. Kvota je 1. siječnja 2014. povećana za 116 524 emisijske jedinice za zrakoplovstvo radi prilagodbe pristupanju Hrvatske ETS-u EU-a. Ta je kvota trebala odražavati zakonodavstvo iz 2008.* u kojem se navodi da će svi letovi iz EGP-a, prema EGP-u i unutar njega biti obuhvaćeni ETS-om EU-a. Međutim, područje primjene ETS-a EU-a privremeno je bilo ograničeno na letove unutar EGP-a u razdoblju od 2013. do 2016. kako bi se pružila potpora razvoju globalne mjere ICAO-a za stabilizaciju emisija iz međunarodnog zrakoplovnog sektora na razini iz 2020. Stoga je broj emisijskih jedinica za zrakoplovstvo puštenih u optjecaj u razdoblju 2013. – 2016. bio znatno niži od izvorne kvote. Područje primjene unutar EGP-a za zrakoplovstvo 2017. do primjene globalne mjere ICAO-a produženo je do 2023. (vidjeti odjeljak 5.).

* Direktiva 2008/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi uključivanja zrakoplovnih djelatnosti u sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice

U tablici 1. prikazani su iznosi kvota za stacionarna postrojenja i godišnji broj emisijskih jedinica za zrakoplovstvo puštenih u optjecaj[20] za svaku godinu tijekom treće faze ETS-a EU-a.

[20] Broj emisijskih jedinica za zrakoplovstvo puštenih u optjecaj od 2013. posljedica je primjene pristupa „odozdo prema gore”, počevši od besplatne dodjele emisijskih jedinica (utvrđeno primjenom referentnih vrijednosti na temelju aktivnosti operatora unutar EGP-a). Broj emisijskih jedinica koje se prodaju na dražbi dobiva se na temelju činjenice da bi besplatna dodjela emisijskih jedinica (uključujući posebnu rezervu za naknadnu raspodjelu brzorastućim operatorima zrakoplova i novim sudionicima) trebala obuhvatiti 85 % ukupnog broja, dok bi dražbe trebale obuhvatiti 15 %.

Tablica 1.: Kvota ETS-a EU-a za razdoblje 2013. – 2020.

Godina	Godišnja kvota (postrojenja)	Godišnje emisijske jedinice za zrakoplovstvo puštene u optjecaj[21]
2013.	2 084 301 856	32 455 296
2014.	2 046 037 610	41 866 834
2015.	2 007 773 364	50 669 024
2016.	1 969 509 118	38 879 316
2017.	1 931 244 873	38 711 651
2018.	1 892 980 627	38 703 971[22]
2019.	1 854 716 381	
2020.	1 816 452 135	

[21] Osim besplatne dodjele emisijskih jedinica i količina emisijskih jedinica prodanih na dražbi, ažurirani iznosi uključuju i razmjene međunarodnih jedinica.
[22] Uključuje podatke iz kalendara dražbi u zrakoplovnom sektoru za 2018.

4.1.2. Izdane emisijske jedinice

4.1.2.1. Besplatna dodjela emisijskih jedinica

Iako su dražbe u trećoj fazi ETS-a EU-a osnovni način za dodjelu emisijskih jedinica, znatan broj emisijskih jedinica i dalje se dodjeljuje besplatno. Primjenjuju se sljedeća načela:

- za proizvodnju električne energije više se ne dodjeljuju besplatne emisijske jedinice,
- besplatne emisijske jedinice dijele se prema pravilima usklađenima na razini EU-a,
- besplatna dodjela temelji se na referentnim vrijednostima učinkovitosti kako bi se osnažili poticaji za smanjivanje emisija stakleničkih plinova i inovacije te nagradila najučinkovitija postrojenja,
- uspostavljena je rezerva za nove sudionike (NER) na razini EU-a za nova postrojenja i postrojenja koja znatno povećaju svoj kapacitet; ona iznosi 5 % ukupne količine emisijskih jedinica u trećoj fazi.

Industrijskim postrojenjima besplatno se dodjeljuju emisijske jedinice da bi se uklonio rizik od istjecanja ugljika (situacije u kojima poduzeća premještaju proizvodnju u treće zemlje s manje strogim ograničenjima emisija stakleničkih plinova, što može uzrokovati povećanje njihovih ukupnih emisija). Sektori i podsektori za koje se smatra da su izloženi značajnom riziku od istjecanja ugljika uvršteni su na popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika*. Popis je prvobitno obuhvaćao razdoblje 2015. – 2019., no revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a njegova je valjanost produžena do 2020.

* Trenutačni popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika dostupan je na: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A32014D0746

Tijekom treće faze približno 43 % ukupne količine dostupnih emisijskih jedinica besplatno će se dodijeliti industriji i postrojenjima za proizvodnju električne energije, a udio jedinica kojima će trgovati države članice iznosit će 57 %.

Početna količina jedinica u rezervi za nove sudionike nakon oduzimanja 300 milijuna emisijskih jedinica za program NER 300 iznosila je 480,2 milijuna emisijskih jedinica. Do lipnja 2018. rezerviran je 153,1 milijun emisijskih jedinica za 780 postrojenja za cijelu treću fazu. Preostalih 327,1 milijun emisijskih jedinica iz rezerve za nove sudionike može se raspodijeliti u budućnosti. Međutim, očekuje se da će znatna količina tih emisijskih jedinica ostati nedodijeljena.

Do lipnja 2018. besplatna dodjela smanjena je za približno 376 milijuna jedinica zbog postrojenja koja su zatvorena ili su smanjila proizvodnju ili proizvodne kapacitete u usporedbi s kapacitetima uzetima u obzir pri izračunavanju dodjela u trećoj fazi.

Tablica 2.: Broj emisijskih jedinica (u milijunima) besplatno dodijeljenih industrijskom sektoru od 2013. do 2018.[23]

	2013.	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**
Besplatna dodjela emisijskih jedinica[24] (28 članica EU-a + države EGP-a i EFTA-e)	903,0	874,8	847,6	821,3	796,2	771,9
Dodjela iz rezerve za nove sudionike (nova ulaganja i povećanje kapaciteta)	11,5	14,7	17,8	20,3	20,7	20,0
Besplatne emisijske jedinice koje nisu dodijeljene zbog zatvaranja postrojenja ili promjena u proizvodnji ili proizvodnim kapacitetima	40,2	58,6	70,0	66,1	68,9	72,2

Budući da je potražnja za besplatnom dodjelom emisijskih jedinica premašila dostupnu količinu, dodjela za sva postrojenja u ETS-u EU-a smanjena je za isti postotak primjenom „međusektorskog faktora korekcije”[25]. Komisija je u siječnju 2017. revidirala[26] prvotnu vrijednost međusektorskog faktora korekcije nakon presude[27] Suda.

[23] Iznosi uključuju obavijesti koje su države članice zaprimile do lipnja 2018. i mogu podlijegati znatnim izmjenama zbog naknadno podnesenih obavijesti.
[24] Početna količina prije smanjenja navedenih u tablici u nastavku.
[25] Odluka Komisije 2013/448/EU, SL L 240, 7.9.2013., str. 27.
[26] Odluka Komisije 2017/126/EU, SL L 19, 25.1.2017., str. 93.
[27] Presuda Suda od 28. travnja 2016. u spojenim predmetima C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 i od C-391/14 do C-393/14 Borealis Polyolefine GmbH i ostali protiv Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft i ostalih, EU:C:2016:311.

4.1.2.1.1. Program NER 300

NER 300 opsežan je program financiranja inovativnih pokaznih projekata proizvodnje energije s niskim emisijama ugljika. Usmjeren je na pokazivanje za okoliš sigurne tehnologije za hvatanje i skladištenje ugljika (CCS) i tehnologije inovativnih obnovljivih izvora energije (RES) na komercijalnoj razini u EU-u.

NER 300 financira se sredstvima nastalima monetizacijom 300 milijuna emisijskih jedinica iz rezerve za nove sudionike. Sredstva su dodijeljena za projekte odabrane u dva kruga poziva na podnošenje prijedloga u prosincu 2012. i srpnju 2014.

U dva kruga poziva na podnošenje prijedloga dodijeljena sredstva za ukupno 38 projekata RES-a i jedan projekt CCS-a iznosila su 2,1 milijardu EUR te je obuhvaćeno 20 država članica EU-a. Od navedenih projekata šest je projekata već u tijeku: projekti proizvodnje energije iz biomase BEST u Italiji te Verbiostraw u Njemačkoj, obalne vjetroelektrane Blaiken u Švedskoj i Handalm u Austriji te odobalne vjetroelektrane Veja Mate i Nordsee One u Njemačkoj.

Dosad je još 13 projekata donijelo završnu odluku o ulaganju, a 14 je projekata poništeno. U različitim fazama pripreme nalazi se još 11 projekata. Odluka o programu NER 300 izmijenjena je 20. studenoga 2017.[28] kako bi se omogućilo ponovno ulaganje oslobođenih sredstava iz poništenih projekata iz prvog poziva na podnošenje prijedloga (do sada 487 milijuna EUR) u postojeće financijske instrumente – pokazne projekte u području energetike InnovFin i dužnički instrument u okviru Instrumenta za povezivanje Europe, kojima upravlja Europska investicijska banka.

Oslobođena sredstva iz poništenih projekata iz drugog poziva na podnošenje prijedloga (do sada 515 milijuna EUR) bit će dodana resursima dostupnima za Fond za inovacije (vidjeti Poglavlje 2.3. i Dodatak 6.).

Tablica 3.: Projekti programa NER 300 za koje su dodijeljena sredstva u prvom i drugom pozivu na podnošenje prijedloga[29]

	Prvi poziv na podnošenje prijedloga	**Drugi poziv na podnošenje prijedloga**
Projekti u pripremi	8	11
Projekti u tijeku	6	0
Povučeni projekti	6	8
Ukupno	*20*	*19*

[28] Odluka Komisije (EU) 2017/2172 od 20. studenoga 2017. o izmjeni Odluke 2010/670/EU u vezi s raspodjelom neisplaćenih sredstava iz prvog kruga poziva na podnošenje prijedloga.

[29] U skladu s Odlukom Komisije 2010/670/EU u projektima za koje su dodijeljena sredstva u prvom pozivu na podnošenje prijedloga završna odluka o ulaganju trebala je biti donesena do kraja 2016., a za projekte za koje su dodijeljena sredstva u drugom pozivu na podnošenje prijedloga to se moralo učiniti do kraja lipnja 2018.

4.1.2.1.2. Kompenzacija za neizravne troškove ugljika

Uz besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za pokrivanje izravnih troškova ugljika države članice EU-a mogu dodijeliti državnu potporu nekim industrijama koje su veliki potrošači električne energije za nadoknadu neizravnih troškova ugljika, odnosno troškova koji nastaju povećanjem cijena električne energije zbog toga što proizvođači električne energije prebacuju troškove kupnje emisijskih jedinica na potrošače.

Kako bi se zajamčila usklađena primjena kompenzacije za neizravne troškove ugljika u svim državama članicama i minimiziralo narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, Komisija je donijela smjernice za državne potpore* u okviru ETS-a EU-a koje vrijede do kraja 2020. U smjernicama se, među ostalim, utvrđuju prihvatljivi sektori i maksimalni iznosi kompenzacije za neizravne troškove ugljika. Smjernicama se dopušta samo djelomična i degresivna kompenzacija prihvatljivih troškova** te se stoga zadržavaju poticaji za električnu učinkovitost i prijelaz na „zelenu" električnu energiju, u skladu s ciljevima ETS-a EU-a. Revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a državama članicama omogućeno je da nastave isplaćivati kompenzacije za neizravne troškove ugljika u četvrtoj fazi, uz unaprijeđene odredbe o transparentnosti i izvješćivanju (vidjeti odjeljak 2.2.). S obzirom na nove odredbe Komisija je započela reviziju smjernica o državnim potporama u okviru ETS-a EU-a za sljedeće razdoblje trgovanja (vidjeti Dodatak 6. Prilogu).

* Smjernice o određenim mjerama državne potpore u kontekstu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova nakon 2012., SL C 158, 5.6.2012., str. 4.

** Maksimalni udio prihvatljivih troškova smanjuje se s 85 % za razdoblje 2013. – 2015. na 80 % za razdoblje 2016. – 2018. i na 75 % za razdoblje 2019. – 2020.

Komisija je do danas odobrila 12[30] programa državnih potpora kompenzacije za neizravne troškove ugljika u 11 država članica. Posljednji su odobreni valonski program, koji je stupio na snagu 16. ožujka 2018., i luksemburški program, koji je odobrenje za državnu potporu dobio 6. srpnja 2018.

Kako je navedeno u odjeljku 2.2., novi zahtjevi u pogledu transparentnosti i izvješćivanja stupili su na snagu 2018. u okviru revidirane Direktive o ETS-u EU-a. Posljedično, u roku od tri mjeseca nakon isteka svake godine države članice koje su donijele takve financijske mjere trebale bi u lako dostupnom obliku objaviti ukupan iznos kompenzacija dodijeljenih po sektorima i podsektorima.

U tablici 4. prikazan je sažetak podataka koje su objavile države članice za kompenzaciju isplaćenu 2017.

[30] Osim toga, donesene su izmjene programa Francuske i Španjolske.

Tablica 4.: Kompenzacija za neizravne troškove ugljika koju su države članice isplatile 2017.

Država članica	Trajanje programa	Kompenzacija isplaćena 2017. za neizravne troškove nastale 2016. (u milijunima EUR)	Broj korisnika (postrojenja)	Prihod od prodaje na dražbi 2016. (u milijunima EUR)	Postotak prihoda od prodaje na dražbi potrošen na kompenzaciju za neizravne troškove
Ujedinjena Kraljevina[31]	2013. – 2020.	19[32]	95	419	4,6 %
Njemačka[33]	2013. – 2020.	289	902	846	34,1 %
Belgija (Flandrija)[34]	2013. – 2020.	46,7	107	107	43,6 %
Nizozemska[35]	2013. – 2020.	53,5	92	145,5	37 %
Grčka[36]	2013. – 2020.	12,4	52	147	8,4 %
Litva[37]	2014. – 2020.	1	1	21	4,8 %
Slovačka[38]	2014. – 2020.	10	5	65	15,4 %
Francuska[39]	2015. – 2020.	140	296	231	60,0 %
Finska[40]	2016. – 2020.	38	55	71	40,0 %
Španjolska[41]	2013. – 2020.	84	136	365	23 %

[31] https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/723181/Indirect_Cost_Compensation_EU_ETS_UK_Publication_2017_Revised.pdf
[32] Na temelju prosječnog tečaja EUR/GBP tijekom 2017. od 0,88723.
[33] https://www.strompreiskompensation.de/SPK/SharedDocs/news/SPK-Auswertungsbericht.html?__site=SPK
[34] https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf
[35] https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/subsidieregeling-indirecte-emissiekosten-ets
[36] http://www.lagie.gr/anakoinoseis/anakoinoseis/anakoinosi/article/1605/
[37] http://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritvs/versloaplinka/pramone/valstybes-pagalba
[38] http://www.envirofond.sk/_img/Prehlady/Dotacie/Dotacie_2017.pdf
[39] https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/Informations%20sur%20la%20compensation%20des%20coûts%20indirects%20en%20France.pdf
[40] https://tem.fi/documents/1410877/2414868/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta/86ca7fc7-04f7-446b-843d-c4c6fb861386/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta.pdf
[41] http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/Resolucion.aspx i http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/PropComplementaria.aspx

Navedenih deset država članica isplatilo je 2017. kompenzacije za neizravne troškove koje su zajedno iznosile približno 694 milijuna EUR. Iz država članica u kojima su uspostavljeni programi kompenzacije dolazi približno 70 % BDP-a EU-a. Najveći korisnici kompenzacija jesu kemijski sektor, sektor obojenih metala te sektor željeza i čelika.

Jednom od odredbi o transparentnosti iz revidirane Direktive o ETS-u EU-a određeno je da države članice koje su u bilo kojoj godini više od 25 % prihoda ostvarenih prodajom emisijskih jedinica na dražbi potrošile na kompenzaciju za neizravne troškove trebaju objaviti izvješće u kojem se navode razlozi za premašivanje tog iznosa. Predmetne su države članice stoga usporedile svoje isplate za neizravne troškove 2017. s prihodima od prodaje emisijskih jedinica na dražbi u kalendarskoj godini 2016.[42] Belgija (Flandrija), Finska, Francuska, Njemačka i Nizozemska premašile su 2017. prag od 25 % i sastavile odgovarajuća izvješća.

4.1.2.2. Dražbe emisijskih jedinica

Od treće faze ETS-a EU-a dražbe na primarnom tržištu osnovni su način dodjele emisijskih jedinica. Dražbe na primarnom tržištu uređene su Uredbom o dražbama*, kojom su utvrđeni vremenski plan, upravljanje i drugi aspekti načina održavanja dražbi kako bi se osigurao otvoren, transparentan, usklađen i nediskriminirajući postupak.

* Uredba Komisije (EU) br. 1031/2010 od 12. studenoga 2010. o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova prema Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice, SL L 302, 18.11.2010., str. 1.

Uredba o dražbama izmijenjena je 2017. kako bi se ICE Future Europe (ICE) imenovao dražbovnom platformom Ujedinjene Kraljevine od 10. studenoga 2017. Izmjenom su uključene i odredbe potrebne za buduće uvođenje rezerve za stabilnost tržišta. Trenutačno se provodi izmjena Uredbe o dražbama kako bi se EEX upisao kao dražbovna platforma Njemačke te omogućila prodaja na dražbi prvih 50 milijuna emisijskih jedinica za Fond za inovacije uzetih iz rezerve za stabilnost tržišta 2020.

Tijekom razdoblja izvješćivanja dražbe su se odvijale na sljedećim dražbovnim platformama:

- European Energy Exchange AG („EEX”), koji djeluje kao zajednička dražbovna platforma 25 država članica koje sudjeluju u zajedničkom postupku javne nabave i Poljske, koja je istupila iz postupka zajedničke nabave, ali nije imenovala odvojenu dražbovnu platformu. Od 5. rujna 2016. EEX provodi dražbe kao druga zajednička dražbovna platforma imenovana 13. srpnja 2016.,
- EEX, koji zastupa Njemačku kao zasebna dražbovna platforma,
- ICE, koji zastupa Ujedinjenu Kraljevinu kao zasebna dražbovna platforma.

[42] Razlog za usporedbu isplata 2017. i prihoda od prodaje emisijskih jedinica na dražbi 2016. jest taj da isplate 2017. čine kompenzaciju za neizravne troškove koje su stvorili potrošači za kupnju energije u kalendarskoj godini 2016.

Island, Lihtenštajn i Norveška još nisu započeli s dražbama emisijskih jedinica. Radi se na omogućavanju prodaje tih emisijskih jedinica na dražbi na zajedničkoj dražbovnoj platformi.

Zastupajući 27 država članica, EEX je 2017. na dražbi prodao 89 % ukupne količine prodane na dražbi, a ICE je zastupajući Ujedinjenu Kraljevinu prodao 11 % ukupnog iznosa. Do 30. lipnja 2018 održano je više od 1270 dražbi.

U tablici 5. prikazan je pregled količine emisijskih jedinica[43] koje su EEX i ICE prodali na dražbi do 30. lipnja 2018., uključujući rane dražbe[44] općih emisijskih jedinica.

Tablica 5.: Ukupna količina emisijskih jedinica iz treće faze prodanih na dražbi u razdoblju 2012. – 2018.

Godina	Opće emisijske jedinice	Emisijske jedinice za zrakoplovstvo
2012.	89 701 500	2 500 000
2013.	808 146 500	0
2014.	528 399 500	9 278 000
2015.	632 725 500	16 390 500
2016.	715 289 500	5 997 500
2017.	951 195 500	4 730 500
2018. (do 30. lipnja 2018.)	482 921 500	1 930 000

Dražbe su uglavnom provedene bez poteškoća, a postignute cijene općenito su bile vrlo usklađene s cijenama na sekundarnom tržištu.

Između siječnja 2017. i lipnja 2018.poništene su četiri dražbe zato što nije postignuta cijena rezerve ili zbog toga što je ukupna količina ponuda bila manja od količine koja se prodaje na dražbi. Uključujući te četiri dražbe, ukupno je poništeno devet od preko1270 dražbi održanih od kraja 2012. Pregled konačnih dražbovnih cijena, broja sudionika i omjer pokrivenosti za dražbe općih emisijskih jedinica od 2013. do 30. lipnja 2018. naveden je u Dodatku 2. Dražbovne platforme pravodobno objavljuju detaljne rezultate svake dražbe na tematskim internetskim stranicama. Dodatne informacije o provođenju dražbi, uključujući informacije o sudjelovanju, omjeru pokrivenosti i cijenama, dostupne su u izvješćima država članica koja se objavljuju na internetskim stranicama Komisije[45].

[43] Količine općih jedinica utvrđene su uzimajući u obzir Odluku br. 1359/2013/EU. Količine emisijskih jedinica za zrakoplovstvo utvrđene su uzimajući u obzir Odluku br. 377/2013/EU i Uredbu (EU) br. 421/2014.

[44] Rane dražbe emisijskih jedinica u trećoj fazi provedene su 2012. imajući u vidu raširenu poslovnu praksu elektroenergetskog sektora da se električna energija prodaje unaprijed, a zahtijevani unosi (uključujući emisijske jedinice) kupuju pri prodaji proizvedene energije.

[45] http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning/documentation_en.htm

Ukupni prihod koji su države članice ostvarile od dražbi u razdoblju od 2012. do 30. lipnja 2018. bio je veći od 26 milijardi EUR (samo 2017. ukupni prihod od dražbi iznosio je 5,6 milijardi EUR). Direktivom o ETS-u EU-a predviđeno je da bi države članice trebale najmanje 50 % prihoda dražbi, uključujući sve prihode od emisijskih jedinica raspodijeljenih za ciljeve solidarnosti i rasta, iskoristiti za ciljeve u području klime i energetike. Prema informacijama dostavljenima Komisiji države članice 2017. potrošile su ili planirale potrošiti 80 % tih prihoda za utvrđene ciljeve u području klime i energetike[46].

4.1.2.3. Odstupanje od trgovanja svim jedinicama na dražbi za energetski sektor

Člankom 10.c Direktive o ETS-u EU-a predviđeno je odstupanje od općeg pravila za dražbe kako bi se u određenim državama članicama s niskim prihodima pružila potpora za ulaganja u modernizaciju elektroenergetskog sektora. Osam od deset država članica* koje ispunjavaju uvjete primijenilo je to odstupanje i proizvođačima električne energije besplatno dodijelilo određene količine emisijskih jedinica uz uvjet da se provedu odgovarajuća ulaganja.

Besplatna dodjela emisijskih jedinica iz članka 10.c izuzima se iz količine koju bi pojedinačna država članica u suprotnome prodala na dražbi. Ovisno o nacionalnim pravilima primjene odstupanja proizvođači električne energije mogu dobiti besplatne emisijske jedinice u iznosu koji je jednakovrijedan ulaganjima koja provode iz nacionalnih planova ulaganja ili jednakovrijedan plaćanjima izvršenima u nacionalni fond preko kojeg se takva ulaganja financiraju. Budući da bi besplatna dodjela emisijskih jedinica proizvođačima električne energije na temelju članka 10.c Direktive o ETS-u EU-a u načelu uključivala državnu potporu, nacionalni programi za provedbu odstupanja od članka 10.c odobreni su u okviru pravila o državnim potporama te su podložni zahtjevima iz smjernica o državnim potporama.**

Prijelazna besplatna dodjela emisijskih jedinica na temelju članka 10.c i dalje će biti dostupna u sljedećem razdoblju trgovanja, ali uz unaprijeđene odredbe o transparentnosti te s mogućnošću da države članice koje za ispunjavaju uvjete upotrijebe sve ili dio dodjela na temelju članka 10.c za poticanje ulaganja u okviru Fonda za modernizaciju (vidjeti odjeljak 2.3.).

* Uvjete za odstupanje ispunjavaju Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska i Rumunjska. Malta i Latvija odlučile su da neće primijeniti odstupanje.

** Smjernice o određenim mjerama državne potpore u kontekstu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova nakon 2012., SL C 158, 5.6.2012., str. 4.

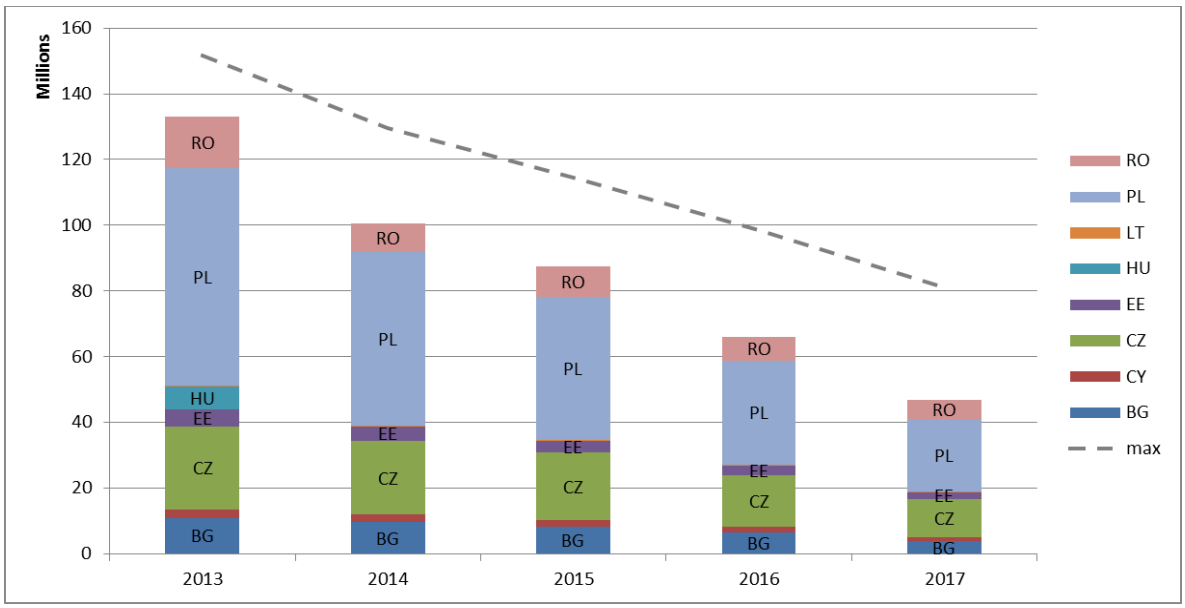
Broj besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica za proizvođače električne energije 2017. naveden je u tablici 1. u Dodatku 1. Prilogu, a maksimalni godišnji broj emisijskih jedinica naveden je u tablici 2. u Dodatku 1.

[46] Dodatne informacije o upotrebi prihoda od dražbi po državama članicama dostupna je u izvješću o napretku mjera klimatske politike za 2018.: COM/2018/716 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM:2018:716:FIN

Ukupna je vrijednost prijavljene potpore ulaganju za razdoblje od 2009. do 2017. približno 11,3 milijardi EUR. Približno 80 % tog iznosa dodijeljeno je za unaprjeđivanje i nadogradnju infrastrukture, a ostatak se ulaganja odnosio na čiste tehnologije ili diversifikaciju opskrbe.

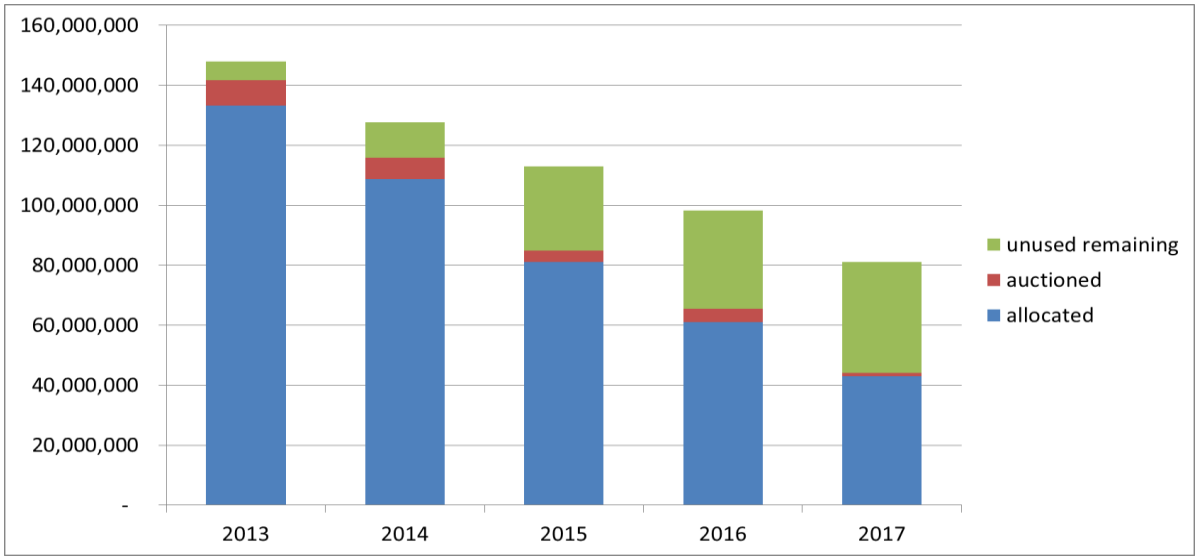
Nedodijeljene emisijske jedinice mogu se prodati na dražbi ili, u skladu s odredbama revidirane Direktive o ETS-u EU-a, dodijeliti u razdoblju 2021. – 2030. za ulaganja na temelju članka 10.c odabrana putem natječajnog postupka (vidjeti odjeljak 2.3.). Na slici 2. prikazan je broj emisijskih jedinica koje su dodijeljene u razdoblju 2013. – 2017.

Slika 2.: Besplatno dodijeljene emisijske jedinice u skladu s člankom 10.c

Na slici 3. prikazano je u kojoj su mjeri emisijske jedinice u skladu s člankom 10.c dodijeljene, dodane dražbama ili ostale neiskorištene (nisu dodijeljene ni dodane dražbama). Na primjer, 113 milijuna emisijskih jedinica koje su oduzete iz udjela Poljske u emisijskim jedinicama za prodaju na dražbi od 2013. do 2017. u svrhu članka 10.c još nije dodijeljeno ni dodano dražbama.

Slika 3.: Raspodjela emisijskih jedinica (raspodijeljene, prodane na dražbi, neiskorištene preostale)

	Dodijeljene emisijske jedinice
	Emisijske jedinice prodane na dražbi
	Neiskorištene preostale emisijske jedinice

U tablici 6. prikazan je broj emisijskih jedinica u skladu s člankom 10.c za godine do 2017. koje su prodane na dražbi u razdoblju 2013. – 2017. te broj preostalih neiskorištenih emisijskih jedinica. Posljednji stupac tablice prikazuje koliko bi se emisijskih jedinica zasad moglo prenijeti ili dodijeliti u razdoblju 2021. – 2030. za ulaganja odabrana putem natječajnog postupka.

Tablica 6.: Postupanje s neiskorištenim emisijskim jedinicama u skladu s člankom 10.c za razdoblje 2013. – 2017.

Država članica	Broj emisijskih jedinica u skladu s člankom 10.c koje su prodane na dražbi (u milijunima)	Broj preostalih neiskorištenih emisijskih jedinica[47] (u milijunima)
Bugarska	7,8	1,1
Cipar	0,0	0,0
Češka	0,2	0,2
Estonija	0,3	0,4
Mađarska	0	0,9
Litva	0,7	0,4
Poljska	0,0	113,3
Rumunjska	12,4	4,4
Ukupno	21,4	119,6

4.1.3. Međunarodne jedinice

Sudionici ETS-a EU-a mogu svoje obveze iz ETS-a EU-a do 2020. ispuniti upotrebom međunarodnih jedinica iz mehanizma čistog razvoja (CDM) i zajedničke provedbe (JI) u okviru Kyotskog protokola*. Te su jedinice financijski instrumenti koji predstavljaju tonu CO_2 uklonjenog ili smanjenog iz atmosfere u okviru nekog projekta za smanjenje emisija. U trećoj fazi međunarodne se jedinice više ne predaju izravno, već se mogu bilo kada u kalendarskoj godini zamijeniti za emisijske jedinice.

Kad sudionici ETS-a EU-a upotrebljavaju međunarodne jedinice, primjenjuje se niz standarda kvalitete: nisu dopuštene jedinice iz projekata u području nuklearne energije te pošumljavanja i ponovnog pošumljavanja, a novi projekti prijavljeni nakon 2012. moraju se provoditi u najmanje razvijenim zemljama. Osim toga, postoje maksimalne razine međunarodnih jedinica koje operatori stacionarnih postrojenja i operatori zrakoplova mogu upotrijebiti**.

U skladu s odredbama revidirane Direktive o ETS-u EU-a, međunarodne jedinice u sljedećem se razdoblju trgovanja više ne mogu upotrijebiti za usklađivanje s ETS-om EU-a .

* Iz projekata mehanizma čistoga razvoja i zajedničke provedbe u okviru Kyotskog protokola stvaraju se jedinice za ugljik: jedinice ovjerenog smanjenja emisija (CER) odnosno jedinice smanjenja emisija (ERU). Uredbom Komisije (EU) br. 389/2013 propisano je da jedinice smanjenja emisija koje su izdale treće zemlje koje nemaju pravno obvezujuće kvantificirane ciljeve smanjenja emisija u razdoblju 2013. – 2020. kako je utvrđeno u okviru izmjene Kyotskog protokola iz Dohe ili koje nisu dostavile isprave o ratifikaciji u vezi s takvom izmjenom treba držati u Registru Unije isključivo ako je potvrđeno da se odnose na smanjenja emisija za koja je verificirano da su dosegnuta prije 2013.
** Uredba Komisije (EU) br. 1123/2013 od 8. studenoga 2013. o utvrđivanju prava korištenja međunarodnih jedinica sukladno Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 299, 9.11.2013., str. 32.

Iako će točna količina međunarodnih jedinica obuhvaćenih pravima upotrebe tijekom druge i treće faze (2008. – 2020.) djelomično ovisiti o količini verificiranih emisija u budućnosti, tržišni analitičari procjenjuju da će iznositi oko 1,6 milijardi jedinica. Do 30. lipnja 2018. ukupno je iskorišteno ili razmijenjeno 1,49 milijardi međunarodnih jedinica, što je više od 90 % procijenjenog dopuštenog maksimuma.

Potpuni pregled razmjene međunarodnih jedinica nalazi se u Dodatku 3. Prilogu.

4.2. Potražnja: emisijske jedinice povučene iz optjecaja

Prema podacima iz Registra Unije procjenjuje se da su 2017. emisije iz postrojenja koja sudjeluju u ETS-u EU-a blago porasle u odnosu na emisije iz 2016. – za 0,18 %. Iako je tim blagim porastom zaustavljen trend smanjenja emisija od početka treće faze u 2013., porast se može objasniti rastom realnog BDP-a od 2,4 %, što je više nego u bilo kojoj godini od početka sadašnjeg razdoblja trgovanja.

Tablica 7.: Verificirane emisije (u milijunima tona ekvivalenta CO_2)

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Ukupne verificirane emisije	1904	1867	1908	1814	1803	1751	1754
Promjena u odnosu na godinu x – 1	–1,8 %	–2 %	2,2 %	–4,9 %	–0,6 %	–2,9 %	0,2 %
Verificirane emisije iz energetskog sektora	1,155	1,153	1,101	1,011	1,005	957	949
Promjena u odnosu na godinu x – 1		–0,2 %	–4,5 %	–8,1 %	–0,6 %	–4,8 %	–0,8 %
Verificirane emisije iz industrijskih postrojenja	749	714	807	803	798	794	805
Promjena u odnosu na godinu x – 1		–4,7 %	13,1 %	–0,6 %	–0,6 %	–0,5 %	1,4 %
Stopa rasta realnog BDP-a[48] u 28 država članica EU-a	1,7 %	–0,5 %	0,2 %	1,7 %	2,2 %	1,9 %	2,4 %

Podaci o BDP-u kako su objavljeni na:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115
(datum zadnjeg pristupa: srpanj 2018.). Podaci o verificiranim emisijama iz zrakoplovstva navedeni su zasebno u odjeljku 5.

Kao što je prikazano u tablici, povećanje emisija uglavnom je potaknuto industrijom, dok su se emisije iz energetskog sektora blago smanjile.

Godine 2017. dobrovoljno je poništeno 84 827 emisijskih jedinica. Do kraja lipnja 2018. zabilježeno je dobrovoljno poništavanje ukupno 300 181 emisijske jedinice.

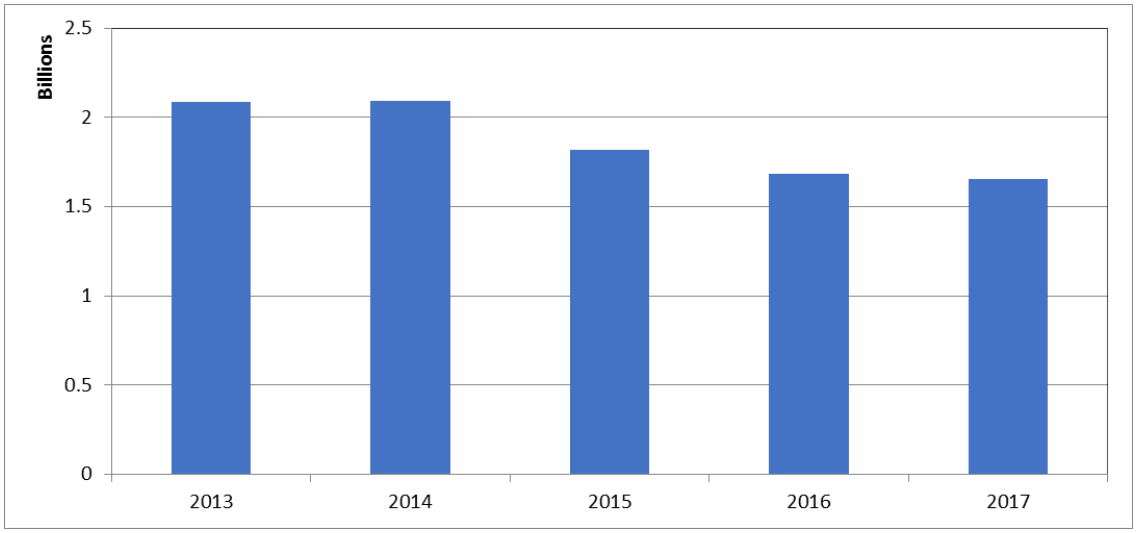
[48] Podaci o BDP-u kako su objavljeni na:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115
(datum zadnjeg pristupa: srpanj 2018.)

4.3. Ravnoteža ponude i potražnje

Godine 2013., na početku treće faze, ETS EU-a bio je obilježen velikom strukturnom neuravnoteženošću ponude i potražnje emisijskih jedinica od 2,1 milijarde emisijskih jedinica. Višak se tijekom trenutačnog razdoblja trgovanja stalno smanjuje, sa zadržavanjem vrijednosti 2014. i znatnim padom na 1,78 milijardi emisijskih jedinica 2015., 1,69 milijardi emisijskih jedinica 2016. te 1,65 milijardi emisijskih jedinica 2017. To je ukupno smanjenje od gotovo pola milijarde tijekom tri godine. To smanjenje odražava učinak mjere zamrzavanja[49] primijenjene u razdoblju od 2014.do 2016., koji je djelomično nadoknađen smanjenjem emisija u razdoblju od 2013. do 2016.

Na slici 4. prikazan je razvoj viška na europskom tržištu ugljika do kraja 2017.

Slika 4.: Razvoj viška na europskom tržištu ugljika u razdoblju 2013. – 2017.

Da bi se otklonila strukturna neuravnoteženost ponude i potražnje emisijskih jedinica, 2015.[50] uspostavljena je rezerva za stabilnost tržišta (MSR) kako bi se postigla veća fleksibilnost ponude emisijskih jedinica na dražbama. Rezerva će biti operativna od 2019.

[49] Odluka br. 1359/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ kojom se pojašnjavaju odredbe o vremenskom rasporedu dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova, SL L 343, 19.12.2013., str. 1.

[50] Odluka (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. listopada 2015. o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ, SL L 264, 9.10.2015., str. 1.

Ključan element za funkcioniranje MSR-a ukupni je broj emisijskih jedinica u optjecaju (TNAC). Ako je vrijednost ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju iznad utvrđenog gornjeg praga (833 milijuna emisijskih jedinica), emisijske se jedinice prenose u rezervu, a ako je taj broj ispod utvrđenog donjeg praga (manje od 400 milijuna emisijskih jedinica), emisijske jedinice oslobađaju se iz rezerve*. Stoga se emisijske jedinice dodaju u MSR ili oslobađaju iz njega ako emisijske jedinice u optjecaju nisu u utvrđenom rasponu. U rezervu će se dodati i zamrznute i tzv. nedodijeljene** emisijske jedinice.

Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju relevantan za utvrđivanje unosa u rezervu za stabilnost tržišta i oslobađanja iz nje izračunava se primjenom sljedeće jednadžbe:

TNAC = ponuda – (potražnja + emisijske jedinice u MSR-u)

Sastavnice ponude i potražnje upotrijebljene u formuli detaljno su opisane u tablici 1. u Dodatku 4. Prilogu.

* Ili ako su donesene mjere u skladu s člankom 29.a Direktive o ETS-u EU-a

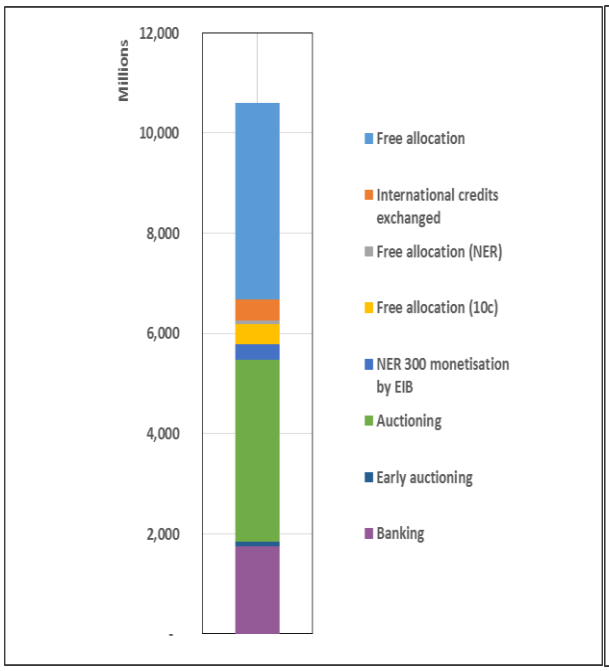
** Nedodijeljene emisijske jedinice jesu one jedinice koje nisu dodijeljene u skladu s člankom 10.a stavkom 7. Direktive o ETS-u EU-a, tj. jedinice preostale u rezervi za nove sudionike i nastale primjenom članka 10.a stavaka 19. i 20., tj. jedinice predviđene za besplatnu dodjelu postrojenjima, ali koje nisu dodijeljene zbog (djelomičnog) prestanka rada ili znatnih smanjenja kapaciteta. U rezervu za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1. stavkom 3. Odluke (EU) 2015/1814 nije predviđeno uključivanje *de facto* „nedodijeljenih" emisijskih jedinica nastalih primjenom relevantnog faktora istjecanja ugljika na sektore koji trenutačno nisu na popisu sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika te emisijske jedinice koje nisu dodijeljene u skladu s člankom 10.c Direktive o ETS-u EU-a. Takve emisijske jedinice stoga nisu obuhvaćene (vidjeti str. 225. Procjene učinka (SWD(2015) 135 final) priložene prijedlogu revizije Direktive o ETS-u EU-a u četvrtoj fazi).

Izvješće o tržištu ugljika omogućuje konsolidiranje iznosa ponude i potražnje koji se objavljuju prema vremenskom rasporedu obveza izvješćivanja propisanih Direktivom o ETS-u EU-a i njezinim provedbenim odredbama. Taj vremenski raspored, relevantni podaci i područje primjene navedeni su u tablici 2. u Dodatku 4. Prilogu. Na slici 5. prikazan je sastav ponude i potražnje 2017. Relevantni podaci objavljeni su i u okviru komunikacije o ukupnom broju emisijskih jedinica u optjecaju (TNAC) za potrebe MSR-a[51].

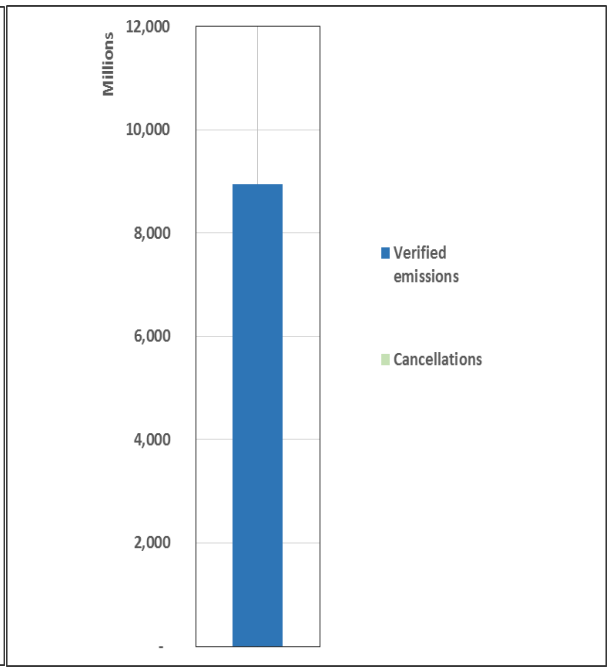
[51] C(2018) 2801 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf

Slika 5.: Sastav kumulativnih razina ponude i potražnje do kraja 2017.

Ponuda (kumulativno, u milijunima)

Potražnja (kumulativno, u milijunima)

Besplatna dodjela emisijskih jedinica
Razmijenjene međunarodne jedinice
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (NER)
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (10.c)
Monetizacija u programu NER 300 koju provodi EIB
Trgovanje na dražbi
Rano trgovanje na dražbi
Bankarstvo

Verificirane emisije
Poništenja

Kao pripremu za početak operativnog razdoblja MSR-a 2019. Komisija od sredine svibnja 2017.[52] redovno objavljuje ukupni broj emisijskih jedinica u optjecaju za prethodnu godinu. Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju drugi je put objavljen u svibnju 2018., a iznosio je 1 654 574 598 emisijskih jedinica[53]. Objavom 2018. emisijske jedinice prvi će put biti stavljene u MSR, čime će se smanjiti količina emisijskih jedinica za prodaju na dražbi tijekom prvih osam mjeseci 2019.

Revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a uvedene su dvije značajne promjene u funkcioniranju MSR-a (vidjeti i odjeljak 2.1.). Prvo, postotak TNAC-a koji se stavlja u rezervu u razdoblju od 2019. do 2023. udvostručen je s 12 % na 24 %. Time se znatno

[52] C(2017) 3228 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf
[53] C(2018) 2801 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf

ubrzava smanjenje viška. Drugo, od 2023. emisijske jedinice u MSR-u koje premašuju količinu za prodaju na dražbi iz prethodne godine više neće vrijediti.

Stoga će na temelju TNAC-a 2018. i revidiranog zakonodavstva količine za prodaju na dražbi 2019. biti smanjene za gotovo 265 milijuna emisijskih jedinica tijekom prvih osam mjeseci 2019., odnosno 16 % viška. Time će u prvih osam mjeseci 2019. na dražbi biti prodano približno 40 % manje emisijskih jedinica nego u istom razdoblju 2018. Na temelju količine emisijskih jedinica za prodaju na dražbi za 2019. u Dodatku 7. navedeni su podaci o doprinosima državama članica rezervi za stabilnost tržišta od siječnja do kolovoza 2019.

5. ZRAKOPLOVSTVO

Zrakoplovni je sektor u ETS EU-a uključen od 2012. Izvornim su zakonodavstvom bili obuhvaćeni svi letovi prema Europskom gospodarskom prostoru (EGP) i iz njega. Međutim, EU je ograničio obveze za razdoblje 2012. – 2016. na letove unutar EGP-a kako bi pružio potporu razvoju globalne mjere Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) za smanjenje emisija iz zrakoplovstva.

U listopadu 2016. skupština ICAO-a prihvatila je Rezoluciju o uvođenju sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo (CORSIA), koja se treba početi primjenjivati od 2021. CORSIA je zamišljena kao sustav za neutralizaciju emisija ugljika radi stabilizacije emisija iz međunarodnog zračnog prometa na razine iz 2020. S obzirom na to, Direktiva o ETS-u EU-a izmijenjena je 2017. kako bi se područje primjene za zrakoplovstvo unutar europskog gospodarskog prostora produžilo do 2023.

Europska unija odlučila je 2017. produljiti sadašnje odstupanje od obveza u okviru ETS-a EU-a za letove prema trećim zemljama i iz trećih zemalja do 31. prosinca 2023., podložno postupku preispitivanja, do donošenja relevantnih instrumenata CORSIA-e te daljnjih odluka EU-a o mogućoj provedbi CORSIA-e u EU-u te radi pružanja trajnog zamaha međunarodnom procesu.[54] Stoga će sadašnje područje primjene unutar EGP-a biti zadržano do 2023. Nakon toga će, ako ne bude proveden postupak preispitivanja, biti vraćeno na prvotno „puno područje primjene”.

Nadalje, revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a predviđeno je da bi Europska komisija trebala izvijestiti Europski parlament i Vijeće o načinima uključivanja CORSIA-e u pravo EU-a putem revizije Direktive. Predviđeno je i da se na emisijske jedinice za zrakoplovstvo od 2021. primjenjuje faktor linearnog smanjenja od 2,2 %.

Emisijske jedinice izdane 2017. bile su u skladu područjem primjene unutar EGP-a. Besplatno je dodijeljeno nešto više od 33,1 milijuna emisijskih jedinica. Tim brojem obuhvaćena je besplatna dodjela emisijskih jedinica (nešto više od 32 milijuna emisijskih

[54] Uredba (EU) 2017/2392 Europskog parlamenta i vijeća od 13. prosinca 2017. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ kako bi se nastavila postojeća ograničenja područja primjene za zrakoplovne djelatnosti i pripremila provedba globalne tržišno utemeljene mjere od 2021., SL L 350, 29.12.2017., str. 7.

jedinica) te gotovo 1,1 milijun besplatnih emisijskih jedinica dodijeljenih iz posebne rezerve za nove sudionike i brzorastuće operatore. Dodjele emisijskih jedinica iz te rezerve udvostručene su u razdoblju 2017. – 2020. jer se odnose na ukupno razdoblje 2013. – 2020.

Kad je riječ o razvoju događaja u vezi s emisijama iz zrakoplovstva, verificirane emisije i dalje su rasle te su iznosile 64,2 milijuna tona CO_2 2017., što je povećanje od 4,5 % u odnosu na 2016.

Od siječnja do prosinca 2017. na dražbi je prodano približno 4,7 milijuna emisijskih jedinica.

U tablici 8. sažeto su prikazane verificirane emisije, besplatna dodjela emisijskih jedinica i količine za prodaju na dražbi za zrakoplovni sektor od početka treće faze.

Tablica 8.: Verificirane emisije i dodjela zrakoplovnom sektoru

Godina	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**
Verificirane emisije (u milijunima tona CO_2)	53,5	54,8	57,1	61,5	64,2	
Promjena verificiranih emisija s obzirom na godinu x – 1		2,5 %	4,1 %	7,6 %	4,5 %	
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (28 članica EU-a + države EGP-a i EFTA-e, u milijunima emisijskih jedinica)[55]	32,5	32,4	32,2	32,0	32,0	
Besplatna dodjela emisijskih jedinica iz posebne rezerve za nove sudionike i brzorastuće operatore (u milijunima emisijskih jedinica)	0	0	0	0	1,1	1,1
Količine emisijskih jedinica prodanih na dražbi (u milijunima)	0	9,3	16,4	5,9	4,7	1,9[56]

Količine emisijskih jedinica za zrakoplovstvo koje su prodane na dražbi u razdoblju 2013. – 2015. odraz su odluke suzakonodavaca iz 2013. o „zaustavljanju sata”[57] i ograničavanju

[55] Za te brojeve nisu uzeta u obzir zatvaranja operatora zrakoplova.
[56] Do kraja lipnja 2018.
[57] Odluka br. 377/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2013. o privremenom odstupanju od Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice Tekst značajan za EGP, SL L 113, 25.4.2013., str. 1.

klimatskih obveza samo na letove unutar EGP-a. Usklađivanje za zrakoplovni sektor odgođeno je za 2012. i 2013. Stoga su se odgođene količine iz 2012. prodavale na dražbi 2014., a u razdoblju od siječnja do travnja 2015. ispunjavali su se zahtjevi za emisije iz zrakoplovstva iz 2013. i 2014.

6. NADZOR TRŽIŠTA

Na temelju nove Direktive o tržištima financijskih instrumenata* (MiFID2) dodjele emisijskih jedinica uvrštene su u financijske instrumente od 3. siječnja 2018. To znači da se pravila primjenjiva na tradicionalna financijska tržišta (ona koja obuhvaćaju trgovanje financijskim izvedenicama na temelju ugljika na najvažnijim platformama ili na neslužbenom tržištu) primjenjuju i na promptni segment sekundarnog tržišta ugljika (transakcije emisijskih jedinica za izravno puštanje na sekundarno tržište). Time je taj segment izjednačen s tržištem izvedenica u pogledu transparentnosti, zaštite ulagača i cjelovitosti. Nadzor na primarnom tržištu i dalje je uređen Uredbom o dražbama, osim za pitanja zlouporabe tržišta.

Na temelju upućivanja na definicije financijskih instrumenata iz MiFID2 primjenjuje se i drugo zakonodavstvo o financijskim tržištima. To posebno vrijedi za Uredbu o zlouporabi tržišta (MAR)**, kojom se obuhvaćaju transakcije i postupanje u vezi s emisijskim jedinicama na primarnom i sekundarnom tržištu. Na sličan će način upućivanje na MiFID2 u Direktivi o sprečavanju pranja novca*** podrazumijevati obveznu primjenu temeljite provjere stranaka koje će za svoje klijente na sekundarnom promptnom tržištu emisijskih jedinica provesti trgovci ugljika licencirani prema Direktivi o tržištima financijskih instrumenata. ****

* Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU

** Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ

*** Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ

**** Temeljita provjera već je obvezna na primarnom tržištu i na sekundarnom tržištu izvedenica emisijskih jedinica.

Direktivom o tržištima financijskih instrumenata i Uredbom o zlouporabi tržišta, donesenima 2014., utvrđene su određene prilagodbe općeg sustava za posebnosti tržišta ugljika (vidjeti Izvješće o tržištu ugljika 2015.)[58].

[58] COM(2015) 576 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/strategies/progress/docs/com_2015_576_annex_1_cover_en.pdf

Nekoliko mjera kojima se detaljno uređuju aspekti odredaba iz MiFID2[59] i Uredbe o zlouporabi tržišta[60] doneseno je u razdoblju 2016. – 2018.

6.1. Pravna priroda i fiskalni tretman emisijskih jedinica

Pravna priroda i fiskalni tretman emisijskih jedinica razlikuju se od države do države jer ta dva aspekta nisu definirana u Direktivi o ETS-u EU-a. Države su obvezne svake godine u okviru izvješća u skladu s člankom 21. izvješćivati o svojim nacionalnim sustavima u vezi s pravnom prirodom i fiskalnim tretmanom emisijskih jedinica. Unatoč neusklađenosti tijekom posljednjeg desetljeća razvilo se napredno i prilično likvidno tržište. Važećim zakonodavnim okvirom pruža se potreban pravni temelj za transparentno i likvidno tržište ugljika, istodobno osiguravajući stabilnost i cjelovitost tržišta.

Pravna priroda emisijskih jedinica na nacionalnoj se razini proteže od financijskih instrumenata i nematerijalne imovine do prava vlasništva i proizvoda. Podaci podneseni 2018. u skladu s člankom 21. pokazuju da je najmanje pet zemalja sudionica (Irska, Italija, Norveška, Njemačka, Švedska) provelo ili predvidjelo izmjene nacionalnog zakonodavstva, uglavnom u pogledu provedbe MiFID2[61].

S obzirom na fiskalni tretman emisijskih jedinica samo tri zemlje navode da se porez na dodanu vrijednost (PDV) primjenjuje na izdavanje emisijskih jedinica. Za razliku od toga, PDV na transakcije emisijskih jedinica na sekundarnom tržištu plaća se u većini zemalja sudionica (u svim zemljama osim Cipra, Estonije, Islanda i Lihtenštajna).

Većina zemalja izvijestila je da primjenjuje mehanizam prijenosa porezne obveze na domaće transakcije koje uključuju emisijske jedinice. Odstupanjem od prijenosa porezne obveze odgovornost plaćanja PDV-a na transakcije prenosi se s prodavača na kupca robe ili usluge; to je djelotvorna mjera sprečavanja prijevara u vezi s PDV-om. Vijeće je u studenome 2018. donijelo izmjenu[62] Direktive 2006/112/EZ (Direktiva o PDV-u) kako bi se proširila primjena odstupanja nakon završetka 2018., do 30. lipnja 2022. Države članice potiče se da i dalje primjenjuju mehanizam prijenosa porezne obveze kako bi i dalje na odgovarajući način štitile tržište ugljika.

Moguće je i dodatno oporezivanje emisijskih jedinica za poduzeća (npr. primjenom poreza na dobit poduzeća). Šesnaest zemalja izvijestilo je da ne postoji takvo oporezivanje.

[59] https://ec.europa.eu/info/law/markets-financial-instruments-mifid-ii-directive-2014-65-eu/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

[60] https://ec.europa.eu/info/law/market-abuse-regulation-eu-no-596-2014/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

[61] Uvrštavanje emisijskih jedinica u financijske instrumente na razini EU-a provedbom MiFID2 ne zahtijeva automatski pravno (ponovno) uvrštavanje emisijskih jedinica u nacionalno pravo jer je ono sastavljeno u svrhu primjene uredbe EU-a o financijskim tržištima te mu cilj nije baviti se pravnom prirodom emisijskih jedinica (na temelju privatnog prava) ili njihovim računovodstvenim tretmanom.

[62] Direktiva Vijeća (EU) 2018/1695 od 6. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost u pogledu razdoblja primjene neobveznog mehanizma prijenosa porezne obveze u odnosu na isporuke određene robe i usluga podložnih prijevari te primjene mehanizma brze reakcije na prijevaru u vezi s PDV-om, SL L 282, 12.11.2018., str. 5.–7.

7. PRAĆENJE, IZVJEŠĆIVANJE I VERIFIKACIJA EMISIJA

Zahtjevi za praćenje, izvješćivanje, verifikaciju i akreditaciju ETS-a EU-a usklađeni su u Uredbi o praćenju i izvješćivanju (MRR)* i Uredbi o akreditaciji i verifikaciji (AVR)**.

Sustav praćenja u okviru ETS-a EU-a osmišljen je kao modularni pristup kojim se operatorima omogućuje visoka razina fleksibilnosti radi osiguravanja isplativosti, uz istodobno ostvarivanje visoke pouzdanosti praćenih podataka o emisijama. U tu svrhu dopušteno je nekoliko metoda praćenja („na temelju izračuna" ili „na temelju mjerenja" te iznimno i „alternativni *fall-back* pristup"). Za pojedine dijelove postrojenja moguće je kombinirati metode. U pogledu operatora zrakoplova izvedivi su samo pristupi na temelju izračuna, pri čemu je potrošnja goriva središnji parametar koji je potrebno utvrditi za letove obuhvaćene ETS-om EU-a. Za postrojenja i operatore zrakoplova propisana je i obveza posjedovanja plana za praćenje koji je nadležno tijelo odobrilo na temelju Uredbe o praćenju i izvješćivanju. Tako se sprečavaju proizvoljan odabir metoda praćenja i vremenska promjenjivost.

Uredbom o akreditaciji i verifikaciji uveden je usklađen pristup akreditacije verifikatora na razini EU-a za treću fazu i razdoblje nakon nje. Verifikatori koji su pravna osoba ili pravni subjekt moraju od nacionalnog akreditacijskog tijela pribaviti akreditaciju za provođenje verifikacija prema Uredbi o akreditaciji i verifikaciji. Prednost je tog jedinstvenog akreditacijskog sustava uzajamno priznavanje akreditiranih verifikatora u svim zemljama sudionicama, čime se u potpunosti iskorištavaju pogodnosti unutarnjeg tržišta i pomaže osigurati da je općenito dovoljno verifikatora na raspolaganju.

* Uredba Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 30.

** Uredba Komisije (EU) br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o emisijama stakleničkih plinova i izvješća o tonskim kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 1.

7.1. Opći razvoj

Komisija i dalje potiče zemlje na poboljšanja u provedbi Uredbe o praćenju i izvješćivanju i Uredbe o akreditaciji i verifikaciji na temelju dostupnih smjernica i predložaka[63].

Iskustvo u provedbi navedenih dviju uredbi pokazalo je da je potrebno dodatno poboljšati, pojasniti i pojednostaviti pravila o praćenju, izvješćivanju, verifikaciji i akreditaciji u cilju daljnjeg poticanja usklađivanja, smanjenja administrativnog opterećenja za operatore i zemlje sudionice te daljnjeg povećanja učinkovitosti sustava.

[63] Predlošci i smjernice za Uredbu o praćenju i izvješćivanju i Uredbu o akreditaciji i verifikaciji dostupni su na: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1

Od veljače 2017. provodi se savjetovanje sa zemljama sudionicama radi ažuriranja spomenutih dviju uredbi u cilju pripreme za četvrtu fazu ETS-a EU-a te poboljšanja i pojednostavnjenja postupaka praćenja, izvješćivanja, verifikacije i akreditacije.

Prepoznato je da se povećala učinkovitost sustava usklađivanja jer je Uredbom o praćenju i izvješćivanju državama omogućeno da elektroničko izvješćivanje učine obveznim. Ukupno je 16 zemalja sudionica 2018. navelo upotrebu elektroničkih predložaka ili posebnih formata datoteka za planove za praćenje, izvješća o emisijama, izvješća o verifikaciji i/ili izvješća o poboljšanju na temelju minimalnih zahtjeva Komisije. Dvanaest država članica navelo je da upotrebljavaju neku vrstu automatiziranog IT sustava za izvješćivanje u okviru ETS-a EU-a.

7.2. Praćenje u praksi

Prema izvješćima u skladu s člankom 21. podnesenima 2018. većina postrojenja primjenjuje metodologiju na temelju izračuna[64]. Navedeno je da se u samo 179 postrojenja (1,7 %) u 23 zemlje upotrebljavaju sustavi kontinuiranog mjerenja emisija, najčešće u Njemačkoj, Francuskoj i Češkoj. Iako je broj zemalja jednak kao i prošle godine, ukupno 29 postrojenja više primjenjuje taj pristup.

Samo 11 zemalja navelo je primjenu alternativnog *fall-back* pristupa u 36 postrojenja, koja obuhvaćaju oko 3,4 milijuna tona ekvivalenta CO_2 (u usporedbi s 5,1 milijuna tona ekvivalenta CO_2 prethodne godine). Jedno postrojenje u Nizozemskoj odgovorno je za 35 % ukupnih emisija prijavljenih u pogledu alternativne *fall-back* metodologije.

Standarde minimalnih razina[65] iz Uredbe o praćenju i izvješćivanju ispunjava velika većina postrojenja. Samo za 106 postrojenja kategorije C (jedno više no prethodne godine), tj. 13,7 % (u odnosu na 13 % prethodne godine) navedena su odstupanja u najmanje jednom parametru u odnosu na zahtjev da se za glavne izvore ispuštanja primijene najviše razine. Takva su odstupanja dopuštena samo ako operator dokaže da je najviša razina tehnički neizvediva ili preskupa. Čim ti uvjeti više ne budu vrijedili, operator u skladu s time mora poboljšati svoj sustav praćenja. U razdoblju izvješćivanja za 2013. za 16 % svih postrojenja kategorije C navedeno je da u određenom aspektu ne ispunjavaju zahtjeve u pogledu najviših razina. Stoga se u slučaju postrojenja kategorije C od početka treće faze može primijetiti poboljšanje sukladnosti najviših razina.

Slično tomu, izvješća 23 zemlje sudionice pokazuju da je dopušteno ukupno 21 % postrojenja kategorije B s nekim oblikom odstupanja od standardnih zahtjeva iz Uredbe o praćenju i izvješćivanju, u odnosu na 22 % prethodne godine i 26 % godinu prije te, čime je dokazano stalno poboljšanje sukladnosti najviših razina.

[64] Glavni razlog za to jest taj da metodologija na temelju mjerenja podrazumijeva upotrebu znatnih sredstava i stručnog znanja za neprekidno mjerenje koncentracije relevantnih stakleničkih plinova, kojima mnogi manji operatori ne raspolažu.

[65] Uredbom Komisije (EU) br. 601/2012 propisano je da svi operatori moraju ispuniti zahtjeve u pogledu određenih minimalnih razina; veći izvori emisija moraju ispuniti zahtjeve u pogledu viših razina (u kojima se zahtijevaju pouzdaniji podaci), a na manje se izvore emisija zbog isplativosti primjenjuju manje strogi zahtjevi.

7.3. Akreditirana verifikacija

Ukupan broj verifikatora nije naveden u izvješćima u skladu s člankom 21., ali prema razumnoj procjeni na temelju broja verifikatora akreditiranih za izgaranje (primarno područje primjene akreditacije) bila su najmanje 124 različita akreditirana verifikatora za verifikacije 2017. Podaci podneseni 2018. u skladu s člankom 21. pokazuju da je 2017. akreditirano 46 pojedinačnih verifikatora u području zrakoplovstva. Europska organizacija za akreditaciju (EA) pruža središnju poveznicu za relevantna nacionalna akreditacijska tijela i njihove popise akreditiranih verifikatora u okviru ETS-a EU-a[66].

Uzajamno priznavanje verifikatora među zemljama sudionicama uspješno se provodi: 26 zemalja izvijestilo je da barem jedan strani verifikator djeluje na njihovu državnom području.

Verifikatori su izrazito dobro usklađeni s Uredbom o akreditaciji i verifikaciji. Poljska je obavijestila o suspenziji jednog verifikatora, a dvije zemlje (Poljska i Češka) obavijestile su o povlačenju akreditacije jednog, odnosno dvaju verifikatora 2017. Za usporedbu, 2016. navedena je jedna suspenzija i jedno povlačenje, a 2015. nije bilo ni suspenzija ni povlačenja. Jedino je Poljska 2017. navela smanjenje područja primjene akreditacije dvaju verifikatora, dok je 2016. bilo jedno smanjenje za jednog verifikatora, a 2015. do takvih je smanjenja došlo u četiri zemlje za pet verifikatora.

Devet zemalja navelo da su ove godine primile pritužbe o verifikatorima (jedna više nego prošle godine), no ukupan broj pritužbi manji je za 12 %. Navedeno je da je 95 % zaprimljenih pritužbi riješeno (slično kao i prošle godine, kad je ta stopa iznosila 96 %). Dvanaest zemalja (prošle godine devet) navelo je da su u okviru razmjene informacija između nacionalnih akreditacijskih tijela i nadležnih tijela utvrdile neusklađenosti verifikatora.

8. PREGLED ADMINISTRATIVNOG UREĐENJA

Zemlje koje sudjeluju u ETS-u EU-a primjenjuju različite pristupe u pogledu nadležnih tijela zaduženih za njegovu provedbu. U nekim je državama uključeno nekoliko tijela lokalne uprave, a u drugima je pristup više centraliziran.

Nisu zapažene značajne promjene u administrativnom uređenju zemalja sudionica u odnosu na prošlo razdoblje izvješćivanja. Podaci podneseni 2018. u skladu s člankom 21. pokazuju da je u svakoj državi u provedbu ETS-a EU-a prosječno bilo uključeno pet nadležnih tijela.[67] U pogledu koordinacije među nadležnim tijelima navedeni su različiti alati i metode kao što su, među ostalim, zakonodavni instrumenti za centralizirano upravljanje planovima za praćenje ili izvješćima o emisijama (u 13 zemalja), odredbe o obvezujućim uputama i smjernicama koje središnje nadležno tijelo daje lokalnim tijelima (u 9 zemalja), redovite

[66] Popis Europske organizacije za akreditaciju s podacima za kontakt s nacionalnim akreditacijskim tijelima koja akreditiraju verifikatore za ETS EU-a: http://www.european-accreditation.org/information/national-accreditation-bodies-having-been-successfully-peer-evaluated-by-ea

[67] U nekim slučajevima zemlje možda navode više tijela regionalne/lokalne uprave kao jedno nadležno tijelo.

radne skupine ili sastanci nadležnih tijela (u 15 zemalja) te upotreba zajedničke informatičke platforme (u 11 zemalja). Osam je zemalja (Cipar, Estonija, Irska, Island, Italija, Lihtenštajn, Luksemburg i Malta) navelo da nije provedeno ništa od navedenog.

Kad je riječ o administrativnim pristojbama koje se naplaćuju za dozvole i odobrene planove za praćenje, ukupno je 14 zemalja 2018. izvijestilo da operatorima postrojenja ne naplaćuju nikakve pristojbe (Cipar, Estonija, Francuska, Grčka, Irska, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovačka, Švedska), isto kao i prošle godine. Ponovno bez razlike u odnosu na prošlu godinu, operatori zrakoplova ne plaćaju pristojbe u 15 zemalja (Belgija, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovačka, Španjolska, Švedska). Pristojbe se uvelike razlikuju ovisno o državi i usluzi o kojoj je riječ. Na primjer, pristojbe za odobrenje dozvola i plana za praćenje za postrojenja kreću se od 5 EUR do 7690 EUR, dok se za zrakoplovstvo pristojbe za odobrenje plana za praćenje kreću od 5 EUR do 2400 EUR.

Zaključno, sustavi zemalja sudionica uglavnom su djelotvorni u skladu s njihovom administrativnom organizacijom. Potrebno je i dalje jačati i poticati komunikaciju među tijelima lokalne uprave te razmjenu najboljih praksi među nadležnim tijelima, među ostalim putem aktivnosti foruma o ispunjavanju obveza ETS-a EU-a i godišnje konferencije o ispunjavanju obveza ETS-a EU-a.

9. USKLAĐENOST I PROVEDBA

Direktivom o ETS-u EU-a predviđena je kazna za prekomjerne emisije od 100 EUR (indeksirano) za svaku tonu CO_2 koja je ispuštena, a za koju nije pravodobno predana emisijska jedinica. Ostale kazne koje se primjenjuju na kršenja u provedbi ETS-a EU-a utvrđuje predmetna država prema nacionalnim odredbama.

Stopa usklađenosti ETS-a EU-a vrlo je visoka: svake godine približno 99 % emisija pravodobno je pokriveno potrebnim brojem emisijskih jedinica. Približno 1 % postrojenja koja su prijavila emisije 2017. nije do roka 30. travnja 2018. predalo emisijske jedinice koje obuhvaćaju sve njihove emisije. Ta su postrojenja proizvodila približno 0,4 % emisija u okviru ETS-a EU-a. U zrakoplovnom je sektoru razina usklađenosti isto tako vrlo visoka: zahtjeve u pogledu usklađenosti ispunjavali su operatori zrakoplova odgovorni za više od 98 % emisija iz zrakoplovstva u okviru ETS-a EU-a .

Nadležna tijela i dalje provode različite provjere usklađenosti godišnjih izvješća o emisijama. Podaci podneseni 2018. u skladu s člankom 21. pokazuju da sve zemlje sudionice provjeravaju potpunost godišnjih izvješća o emisijama (100 % izvješća, osim Francuske 99 %, Španjolske 95 %, Švedske 3 % i Ujedinjene Kraljevine 59 %). Nadalje, izvješća pokazuju da države prosječno provjeravaju gotovo 80 % izvješća s obzirom na dosljednost s planovima za praćenje (sve države) i oko 74 % s obzirom na podatke o dodjeli (sve zemlje osim Finske, Italije, Malte, Norveške i Švedske). Dvadeset i četiri zemlje izvijestile su da provode i usporedne provjere s ostalim podacima.

Na temelju podataka podnesenih 2018. u skladu s člankom 21. nadležna tijela iz 15 zemalja provela su opreznu procjenu u pogledu podataka koji nedostaju u slučaju 131 postrojenja. Međutim, njih 79 prijavila je Ujedinjena Kraljevina za emisije iz godina prije 2017., na temelju novootkrivenih prošlih pogrešaka. Ako se iz ukupnih podataka za 2017. izuzmu podaci Ujedinjene Kraljevine, oprezne procjene navedene su za 52 postrojenja (približno 0,5 % ukupnog broja postrojenja), a 2016. godine za 57 postrojenja (0,5 %) te 2015. godine za njih 45 (0,4 %). Prijavljena količina predmetnih emisija za 2017. iznosila je 2,8 milijuna tona CO_2 (u odnosu na 1,9 milijuna tona prošle godine i 8,3 milijuna tona godinu ranije), odnosno približno 0,2 % sveukupnih emisija (u odnosu na 0,1 % za 2016. i 0,5 % za 2015.). Najčešći razlozi navedeni za davanje oprezne procjene bili su nepostojanje izvješća o emisijama do 31. ožujka ili izvješća o emisijama koja nisu bila u potpunosti usklađena sa zahtjevima Uredbe o praćenju i izvješćivanju / Uredbe o akreditaciji i verifikaciji.

Oprezne procjene u pogledu podataka koji nedostaju za zrakoplovstvo navelo je osam zemalja u vezi s 33 operatora zrakoplova (približno 6,1 % ukupnog broja) i 0,8 % emisija iz zrakoplovstva. Za usporedbu, prošle su godine četiri zemlje navele 18 operatora zrakoplova (gotovo 3,5 %).

Provjere nadležnih tijela i dalje su važne za dopunjavanje rada verifikatora. Sve su zemlje sudionice 2017. potvrdile da provode daljnje provjere u slučaju postrojenja. Većina zemalja navela je sličan pristup u pogledu operatora zrakoplova (osim Cipra, Grčke, Italije, Lihtenštajna i Rumunjske). Većina zemalja (sve osim Grčke, Italije, Luksemburga, Malte i Švedske) navele su da su 2017. provele terenske provjere u postrojenjima.

Primjena kazne za prekomjerne emisije 2017. zabilježena je za 30 postrojenja u devet zemalja (Belgija 1, Bugarska 3, Češka 1, Francuska 1, Italija 8, Poljska 1, Portugal 1, Rumunjska 6 i Ujedinjena Kraljevina 8). U zrakoplovstvu kazne za prekomjerne emisije zabilježene su za 61 operatora zrakoplova (Francuska 1, Italija 6, Litva 1, Nizozemska 1, Njemačka 7, Poljska 1, Portugal 6 i Španjolska 3 i Ujedinjena Kraljevina 35).

Devet zemalja potvrdilo je izdavanje kazni (osim kazni za prekomjerne emisije) u razdoblju izvješćivanja za 2017. Nije prijavljena ni jedna zatvorska kazna, ali izrečene su novčane kazne, pisma opomene ili konačna upozorenja za 73 postrojenja i 27 operatora zrakoplova, ukupne novčane protuvrijednosti od 37,8 milijuna EUR[68].

Najčešći primjeri kršenja propisa 2017. bili su neprijavljivanje promjena kapaciteta (24 slučaja), nepoštovanje roka za podnošenje verificiranih godišnjih izvješća o emisijama (23 slučaja), rad bez dozvole (17 slučajeva) i neposjedovanje propisno odobrenog plana za praćenje (11 slučajeva).

Peti krug ocjenjivanja usklađenosti s ETS-om EU-a započeo je početkom 2018. Cilj je tog ocjenjivanja utvrditi probleme u usklađenosti s ETS-om EU-a na razini zemalja sudionica te im pružiti potporu u poboljšanju provedbe ETS-a EU-a utvrđivanjem mogućnosti

[68] Ta brojka ne uključuje novčane kazne zrakoplovnom sektoru u Portugalu jer iznosi novčanih kazni nisu još utvrđeni zbog postupaka sankcioniranja koji su u tijeku.

poboljšanja, najboljih praksi i potreba za osposobljavanjem. Novo ocjenjivanje nastavlja se na prethodno ocjenjivanje provedeno 2014. te na daljnje pregledavanje usklađenosti provedeno u okviru projekta potpore praćenju, izvješćivanju, verifikaciji i akreditaciji ETS-a EU-a u razdoblju 2015. – 2016., u kojem su izrađeni akcijski planovi za potporu zemljama sudionicama u usklađivanju s ETS-om EU-a.

Ključna je novost novog ocjenjivanja testiranje stručnosti u kojem predstavnik nadležnog tijela svake zemlje treba pregledati primjerak plana za praćenje, godišnje izvješće o emisijama te daljnja izvješća postrojenja. K tome, analizirat će se niz dokumenta o praćenju, izvješćivanju, verifikaciji i akreditaciji ETS-a EU-a za odabrano postrojenje u svakoj zemlji te će se izraditi posebne ankete za svaku pojedinu zemlju kako bi se poboljšalo razumijevanje izdavanja dozvola, inspekcija i provedbe u okviru ETS-a EU-a, kao i praćenja, izvješćivanja, verifikacije i akreditacije.

10. ZAKLJUČCI I IZGLEDI

Najvažniji događaj protekle godine bio je donošenje ambiciozne reforme ETS-a EU-a za sljedeće razdoblje trgovanja. Reformom je omogućeno da ETS EU-a doprinosi klimatskim ciljevima EU-a do 2030. i ispunjavanju obveza iz Pariškog sporazuma. Reformiranim ETS-om emisije će se do 2030. smanjiti za 43 % te će se istodobno očuvati konkurentnost europske industrije. Nadalje, ETS će pomoći industriji i energetskom sektoru da se suoče s izazovima inovacija i ulaganja povezanima s prijelazom na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika. Doneseno revidirano zakonodavstvo usmjereno je na provedbu novih odredaba prije početka četvrte faze. Rad na provedbi, osobito onaj koji se odnosi na istjecanje ugljika i besplatnu dodjelu emisijskih jedinica, te rad na Fondu za inovacije u punom su zamahu (vidjeti Dodatak 6.).

Izmjene zakonodavstva dogovorene proteklih godina za rješavanje viška emisijskih jedinica počinju donositi rezultate. Višak emisijskih jedinica već se znatno smanjio, najviše zahvaljujući mjeri zamrzavanja, te je 2017. dosegao najnižu razinu od početka treće faze. Nakon druge ovogodišnje objave pokazatelja viška rezerve za stabilnost tržišta prvi su put emisijske jedinice prenesene u rezervu. Tako će se zajedno s mjerama za jačanje reformiranog ETS-a EU-a smanjiti količina emisijskih jedinica za prodaju na dražbi tijekom prvih osam mjeseci 2019. za oko 40 % u odnosu na odgovarajuću količinu 2018. Općenito se očekuje daljnje smanjenje viška u nadolazećim godinama zbog dvostruke količine emisijskih jedinica koja će se staviti u rezervu u prvih pet godina njezina rada. Napredak u navedenim područjima rezultirao je povećanim povjerenjem sudionika na tržištu, što je tijekom protekle godine pokazao pojačani cjenovni signal za ugljik.

Važan je napredak postignut i u području zrakoplovstva. Kako bi se pružio stabilan zamah međunarodnom postupku uspostave globalnog sustava za smanjenje emisija iz zrakoplovstva te potaknula njegova buduća provedba u EU-u, područje primjene za zrakoplovni sektor unutar Europskog gospodarskog prostora produženo je do 2023. Postavljeni su i ambiciozniji ciljevi: od 2021. isti će faktor linearnog smanjenja kao za postrojenja prvi put biti primijenjen na zrakoplovstvo, te će se kvote emisijskih jedinica za zrakoplovstvo tako smanjivati za 2,2 % godišnje.

Struktura ETS-a EU-a u petoj je godini treće faze i dalje čvrsta, a administrativna organizacija u državama članicama pokazala se učinkovitom. K tome, općenita razina transparentnosti, zaštite ulagača te cjelovitosti na tržištu ugljika povećana je uvrštavanjem emisijskih jedinica u financijske instrumente na temelju novih pravila za financijsko tržište. Napravljen je i velik korak naprijed u stalnoj zaštiti europskog tržišta ugljika od prijevara povezanih s PDV-om donošenjem prijedloga za izmjenu Direktive o PDV-u kako bi se proširila primjena odstupanja od mehanizma prijenosa porezne obveze nakon 2018.

U okviru ojačanog ETS-a naglašava se i aktivna suradnja s drugim regulatorima i partnerima izvan Europe koji razvijaju ili provode tržišta ugljika.

Komisija će nastaviti s praćenjem stanja na europskom tržištu ugljika i sljedeće izvješće podnijeti krajem 2019.

PRILOG

Dodatak 1.

Tablica 1.: Broj besplatnih emisijskih jedinica dodijeljenih za modernizaciju elektroenergetskog sektora

	Broj besplatnih emisijskih jedinica koje su države članice zatražile u skladu s člankom 10.c				
Država članica	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**
Bugarska	11 009 416	9 779 243	8 259 680	6 593 238	3 812 436
Cipar	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538
Češka	25 285 353	22 383 398	20 623 005	15 831 329	11 681 994
Estonija	5 135 166	4 401 568	3 667 975	2 934 380	2 055 614
Mađarska	7 047 255[69]	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo
Litva	322 449	297 113	269 475	237 230	200 379
Poljska	65 992 703	52 920 889	43 594 320	31 621 148	21 752 908
Rumunjska	15 748 011	8 591 461	9 210 797	7 189 961	6 222 255
Ukupno	133 059 430	100 568 867	87 532 554	65 990 706	46 985 124

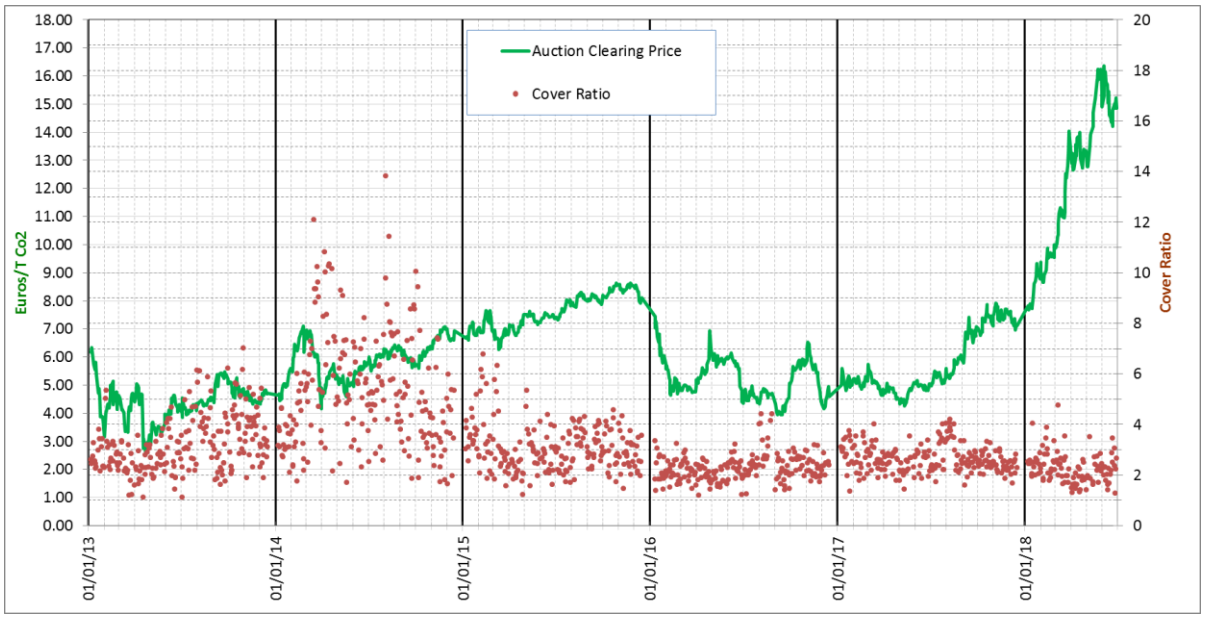
Tablica 2.: Maksimalni godišnji broj besplatnih emisijskih jedinica prema odstupanju od trgovanja svim jedinicama na dražbi za energetski sektor

Država članica	**Maksimalni godišnji broj emisijskih jedinica**							
	2013.	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**Ukupno**
Bugarska	13 542 000	11 607 428	9 672 857	7 738 286	5 803 714	3 869 143	1 934 571	54 167 999
Cipar	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657	575 789	10 975 978
Češka	26 916 667	23 071 429	19 226 191	15 380 953	11 535 714	7 690 476	3 845 238	107 666 668
Estonija	5 288 827	4 533 280	3 777 733	3 022 187	2 266 640	1 511 093	755 547	21 155 307
Mađarska	7 047 255	0	0	0	0	0	0	7 047 255
Litva	582 373	536 615	486 698	428 460	361 903	287 027	170 552	2 853 628
Poljska	77 816 756	72 258 416	66 700 076	60 030 069	52 248 393	43 355 049	32 238 370	404 647 129
Rumunjska	17 852 479	15 302 125	12 751 771	10 201 417	7 651 063	5 100 708	2 550 354	71 409 917
Ukupno	151 565 434	129 504 488	114 522 628	98 384 792	81 126 965	62 749 153	42 070 421	679 923 881

[69] Mađarska je odstupanje iz članka 10.c iskoristila samo 2013.

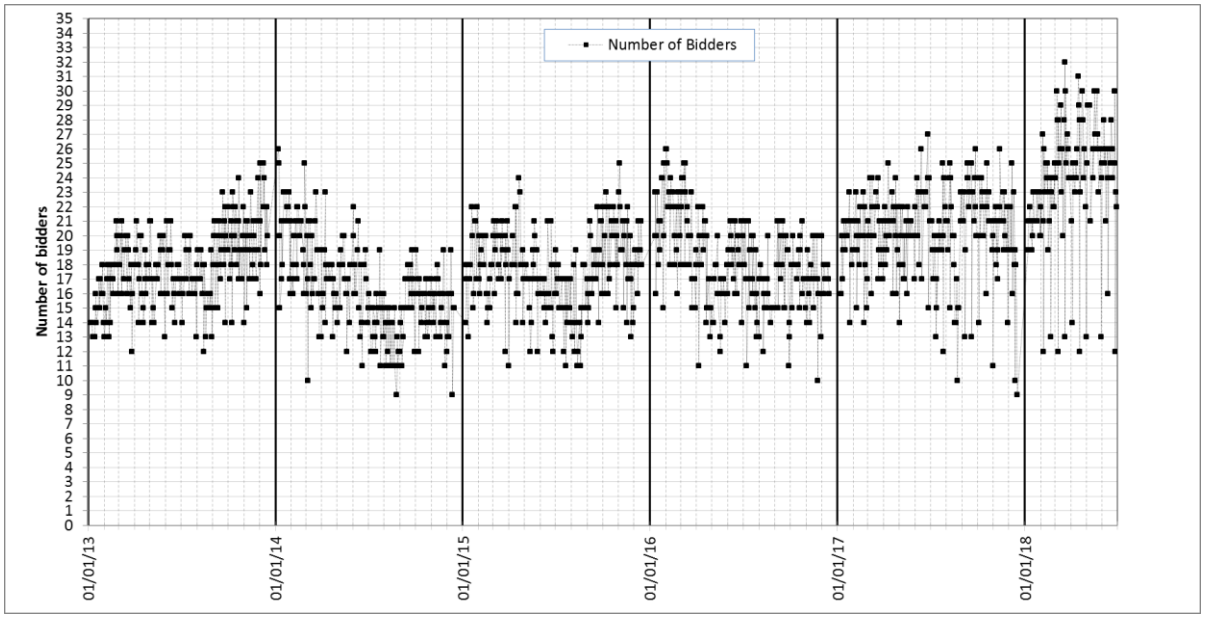
Dodatak 2.

Slika 1.: Pregled dražbi općih emisijskih jedinica od 2013. do 30. lipnja 2018.

Konačna dražbovna cijena

Stopa pokrivenosti

Dodatak 3.

Tablica 1.: Sažeti prikaz razmjene međunarodnih jedinica do kraja lipnja 2018.

Razmijenjene međunarodne jedinice do kraja lipnja 2018.	**milijuni**	**postotak**	**Međunarodne jedinice razmijenjene do 30. lipnja 2018.**	**milijuni**	**postotak**
CER-ovi	**243,66**	**55,91 %**	**ERU-ovi**	**192,07**	**44,09 %**
Kina	181,41	74,45 %	Ukrajina	147,69	76,89 %
Indija	15,78	6,48 %	Rusija	32,06	16,69 %
Uzbekistan	9,44	3,87 %	Poljska	2,82	1,46 %
Brazil	5,27	2,16 %	Njemačka	1,65	0,85 %
Čile	3,16	1,30 %	Francuska	1,24	0,64 %
Koreja	2,93	1,20 %	Bugarska	0,50	0,26 %
Meksiko	2,86	1,17 %	Ostali	6,11	3,21 %
Ostali	22,81	9,36 %			
Ukupno CER-ovi i ERU-ovi	**435,73**	**100 %**			

Dodatak 4.

Tablica 1.: Sastavnice ponude i potražnje u ETS-u EU-a

Sastavnica	**Ponuda ili potražnja?**	**Objava**	**Ažuriranje i nepoznanice**
Ukupna količina za trgovanje u drugoj fazi	Opskrba	Izvješće o tržištu ugljika	Nije predviđeno ažuriranje jer je druga faza završena. Konačni iznos.
Rane dražbe treće faze	Opskrba	Internetske stranice Glavne uprave za klimatsku politiku te internetske stranice EEX-a i ICE-a	Nije dio ukupne količine za trgovanje u drugoj fazi Konačni iznosi.
Emisijske jedinice za NER 300	Opskrba	Internetska stranica EIB-a	300 milijuna emisijskih jedinica monetizirano u razdoblju 2012. – 2014. Konačni iznosi.
Dražbe u zrakoplovnom sektoru	Opskrba	Internetske stranice Glavne uprave za klimatsku politiku te internetske stranice EEX-a i ICE-a	Nema – prilagodbe su vidljive u količinama za sljedeću godinu. Dražbe za 2013. i 2014. provedene su 2015.

Dražbe u trećoj fazi	Opskrba	Internetske stranice Glavne uprave za klimatsku politiku te internetske stranice EEX-a i ICE-a	Nema – iznos se ne revidira. Međutim, emisijske jedinice koje nisu ponuđene na dražbi (na primjer, zbog odgoda dražbi za neke države članice, primjerice države EGP-a i EFTA-e) mogu se prodati na dražbi sljedećih godina.
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (NPM-ovi)	Opskrba	EUTL, tablice	Ti se iznosi ažuriraju tijekom godine. Država članica može zakasniti s podnošenjem podataka za prethodne godine ili stvarna dodjela može biti niža od iznosa predviđenog na početku. EUTL pruža točno stanje stvarne dodjele emisijskih jedinica.
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (NER)	Opskrba	EUTL, tablice	
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (zrakoplovstvo)	Opskrba	EUTL, tablice dodjela koje objavljuju države članice	
Besplatna dodjela emisijskih jedinica (članak 10.c)	Opskrba	EUTL, tablica stanja	
Emisije (stacionarna postrojenja)	Potražnja	EUTL, podaci o usklađenosti	Podaci o usklađenosti objavljeni 1. svibnja prikazuju emisije i predane emisijske jedinice za postrojenja koja ispunjavaju zahtjeve u pogledu usklađenosti (tj. postrojenja koja podnose izvješća u svim predmetnim godinama)[70].
Emisije (zrakoplovstvo)	Potražnja		Postizanje usklađenosti za operatore zrakoplova za 2013. i 2014. provedeno je 2015.
Poništene emisijske jedinice	Potražnja		Izvješće o tržištu ugljika

Tablica 2.: Vremenski raspored objavljivanja podataka

Vremenski okvir	**Podaci**	**Opseg**
1. siječnja – 30. travnja godine x	Ažuriranja besplatnih dodjela energetskom sektoru (članak 10.c)	Godina x – 1

[70] Podaci o usklađenosti za prethodne godine mogu se ispraviti retroaktivno zbog npr. zakašnjelog podnošenja.

1. travnja godine x	Verificirane emisije Besplatna dodjela (članak 10.a stavak 5. – NPM-ovi)	Godina x – 1
1. svibnja godine x	Rok za ispunjavanje zahtjeva u pogledu usklađenosti: verificirane emisije i predane emisijske jedinice	Godina x – 1
Svibanj/listopad godine x	Razmijenjene međunarodne jedinice	
Zadnje tromjesečje godine x	Izvješće o tržištu ugljika	Godina x – 1
Siječanj/srpanj godine x	Stanje rezerve za nove sudionike – tablica NER	
Nije objavljeno na razini EU-a	Besplatna dodjela za zrakoplovstvo objavljena na razini država članica	

Dodatak 5.

Tablica 1.: Odluke Suda EU-a koje su relevantne za funkcioniranje ETS-a EU-a u razdoblju od srpnja 2017. do lipnja 2018.

Broj predmeta	Predmetno zakonodavstvo	Stranke	Kontekst predmeta	Datum	Zaključak Suda
C-302/17	Direktiva 2003/87/EZ	PPC Power a.s./ Financijska uprava Slovačke, Poreza uprava za odabrane porezne subjekte	Zahtjev za prethodnu odluku: Je li oporezivanje besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica stakleničkih plinova koje nisu iskorištene ili prebačene u skladu s Direktivom 2003/87/EZ?	12.4.2018.	Oporezivanje nije u skladu s Direktivom o ETS-u EU-a.
C-229/17	Direktiva 2003/87/EZ, Odluka 2011/278/EU	Evonik Degussa GmbH / DE	Zahtjev za prethodnu odluku: Uključuje li definicija „proizvodnje vodika” u smislu Priloga I. Odluci 2011/278/EU izolaciju vodika koji je već sadržan u smjesi plinova?	17.5.2018.	Ne, definicija „proizvodnje vodika” u smislu Priloga I. Odluci 2011/278/EU ne uključuje izolaciju vodika koji je već sadržan u smjesi plinova.
Predmet C-577/16	Direktiva 2003/87/EZ, Odluka 2011/278/EU	Trinseo Deutschland Anlagengesellschaft mbH / DE	Zahtjev za prethodnu odluku: Je li člankom 1. Direktive 2003/87/EZ obuhvaćena proizvodnja polimera u postrojenjima s proizvodnim kapacitetom većim od 100 tona? U slučaju pozitivnog odgovora, ima li takvo postrojenje pravo na	28.2.2018.	Postrojenje za proizvodnju polimera, a osobito polimera polikarbonata, koje toplinu potrebnu za takvu proizvodnju dobiva od postrojenja treće stranke nije obuhvaćeno područjem primjene ETS-a EU-a jer ne stvara

			besplatnu dodjelu emisijskih jedinica čak i ako predmetna država članica nije uključila tu djelatnost u nacionalno zakonodavstvo kojim se Direktiva prenosi?		izravno emisije CO_2.
C-572/16	Direktiva 2003/87/EZ, Odluka 2011/278/EU	INEOS Köln GmbH / DE	Zahtjev za prethodnu odluku: Je li to što je Njemačka operatorima odredila rok za podnošenje prijava za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica nacionalnim nadležnim tijelima i skladu s Direktivom 2003/87/EZ i Odlukom 2011/278/EU? Mogu li se prijave ispraviti nakon isteka roka?	22.2.2018.	Direktiva 2003/87/EZ i Odluka 2011/278/EU ne isključuju nacionalne odredbe kojima se utvrđuje obvezni rok za podnošenje prijave za besplatnu dodjelu emisijskih emisija nakon kojega podnositelji prijave ne mogu ispraviti svoje prijave.
Predmet C-80/16	Direktiva 2003/87/EU, Odluka 2011/278/EZ	ArcelorMittal Atlantique et Lorraine / francusko Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i energetike	Valjanost metode za utvrđivanje referentne vrijednosti za proizvod za vrući metal	26.7.2017.	Sud je potvrdio valjanost Komisijine metodologije za utvrđivanje referentnih vrijednosti za proizvod za vrući metal i sinteriranu rudaču (vidjeti i -180/15 i C-506/14).
Predmet C-5/16	Odluka 2015/1814/EU	Poljska/Europski parlament, Vijeće EU-a	Poljska pobija postupak donošenja i sadržaj Odluke 2015/1814/EU o uspostavi rezerve za stabilnost tržišta te je zatražila njezino poništenje tvrdeći da sadrži mjeru koja znatno utječe na izbor države članice između različitih izvora energije i opće strukture njezine opskrbe energijom, o čemu je Vijeće trebalo donijeti jednoglasnu odluku prema članku 192. stavku 2. prvom podstavku UFEU-a.	21.6.2018.	Sud je odbacio tužbu.
Predmet C-58/17	Odluka 2011/278/EU	INEOS Köln GmbH / DE	Zahtjev za prethodnu odluku: Obuhvaća li definicija „potpostrojenja s procesnim emisijama” iz članka 3. točke (h) Odluke 2011/278/EU samo nepotpuno oksidirani ugljik u plinovitom stanju ili uključuje i nepotpuno oksidirani ugljik u tekućem stanju?	18.1.2018.	Sud je odlučio da je moguće isključiti nepotpuno oksidirani ugljik u tekućem stanju iz definicije procesnih emisija.

Dodatak 6.

Tablica 1.: Trenutačno stanje četvrte faze provedbe ETS-a EU-a

Mjera	Svrha	Vrsta zakonodavnog akta	Predviđeno donošenje
Popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika za razdoblje 2021. – 2030.	Izrada novog popisa sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika za četvrtu fazu ETS-a EU-a na temelju kriterija za utvrđivanje sektora koji su znatno izloženi riziku od istjecanja ugljika	Delegirani akt	1. tromjesečje 2019.
Revizija pravila o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica za razdoblje 2021. – 2030.	Revidiranje Odluke Komisije 2011/278/EU o utvrđivanju prijelaznih pravila na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica radi njezine prilagodbe novom pravnom okviru utvrđenom za četvrtu fazu	Delegirani akt	prosinac 2018.
Prilagodba besplatne dodjele emisijskih jedinica zbog promjena u proizvodnji	Utvrđivanje mehanizama za operativnost prilagodbe razine besplatne dodjele emisijskih jedinica postrojenjima na temelju promjenjivih razina proizvodnje od više od prosječno 15 % više ili manje tijekom razdoblja od dvije godine	Provedbeni akt	2019.
Ažuriranje referentnih vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za razdoblje 2021. – 2025.	Određivanje ažuriranih referentnih vrijednosti za razdoblje 2021. – 2025. na temelju podataka koje su podnijele države članice za 2016. i 2017.	Provedbeni akt	2020.
Uspostava Fonda za inovacije	Utvrđivanje pravila o radu Fonda za inovacije, uključujući postupak i kriterije odabira	Delegirani akt	2019.
Uspostava Fonda za modernizaciju	Utvrđivanje pravila za rad Fonda za modernizaciju	Provedbeni akt	2020.
Revizija Uredbe (EU) br. 389/2013 (Uredba o uspostavi Registra Unije)	Utvrđivanje zahtjeva u pogledu Registra Unije za četvrtu fazu u obliku standardiziranih elektroničkih baza podataka koje sadrže uobičajene podatkovne elemente za praćenje izdavanja, držanja, prijenosa i poništenja emisijskih jedinica te osiguravanje javnog pristupa i povjerljivosti	Delegirani akt	1. tromjesečje 2019.
Izmjena Uredbe (EU) br. 1031/2010 (Uredba o dražbama)	Omogućavanje prodaje na dražbi prvih 50 milijuna emisijskih jedinica za Fond za inovacije uzetih iz rezerve za stabilnost tržišta 2020.	Delegirani akt	listopad 2018.
Revizija Uredbe (EU) br. 1031/2010 (Uredba o dražbama)	Revidiranje nekih aspekata postupka prodaje na dražbi radi provedbe zahtjeva za četvrtu fazu, osobito omogućavanja prodaje na dražbi emisijskih jedinica za Fond za inovacije i Fond za modernizaciju, te odražavanja uvrštavanja emisijskih jedinica ETS-a EU-a u financijske instrumente na temelju Direktive 2014/65/EU na tržištu financijskih instrumenata (MiFID2).	Delegirani akt	2019.
Revizija Uredbe	Pojednostavnjenje, poboljšanje i	Provedbeni akt	4. tromjesečje

br. 601/2012 o praćenju i izvješćivanju	pojašnjenje pravila za praćenje i izvješćivanje te smanjenje administrativnog opterećenja na temelju iskustva provedbe iz treće faze		2018.
Revizija Uredbe br. 600/2012 o verifikaciji i akreditaciji	Pojednostavnjenje, poboljšanje i pojašnjenje pravila za akreditaciju i verifikaciju te smanjenje administrativnog opterećenja, koliko je to moguće, na temelju iskustva provedbe iz treće faze	Provedbeni akt	4. tromjesečje 2018.
Smjernice za državne potpore u okviru ETS-a EU-a za razdoblje 2021. – 2030.	Revidiranje Smjernica za državne potpore u okviru ETS-a EU-a za četvrtu fazu radi prilagodbe novim odredbama o povećanoj transparentnosti i izvješćivanju uvedenima revidiranom Direktivom o ETS-u EU-a za programe nadoknada za neizravne troškove ugljika	Komunikacija Komisije	2020.

Trenutačno stanje
Planirano
U tijeku
Završeno

Dodatak 7.

Tablica 1.: Doprinosi država članica rezervi za stabilnost tržišta od siječnja do kolovoza 2019.

Država članica / EGP Država EFTA-e	Doprinosi rezervi za stabilnost tržišta[71] (siječanj – kolovoz 2019.)
Austrija	3 956 898
Belgija	6 564 219
Bugarska	5 528 107
Hrvatska	1 076 583
Cipar	621 854
Češka	10 270 545
Danska	3 560 260
Estonija	1 936 082
Finska	4 753 029
Francuska	15 563 476
Njemačka	56 922 669
Grčka	8 455 757
Mađarska	3 410 242
Island	110 959
Irska	2 660 749

[71] Komunikacija Komisije C(2018) 2801 final od 15.5.2018., dostupna na https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf, objavljena na temelju Odluke (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća od 6.10.2015 („Odluka o rezervi za stabilnost tržišta").

Italija	26 868 005
Latvija	576 962
Lihtenštajn	2 483
Litva	1 194 802
Luksemburg	311 575
Malta	236 516
Nizozemska	9 526 964
Norveška	2 209 564
Poljska	26 186 345
Portugal	4 318 892
Rumunjska	9 960 187
Slovačka	3 168 128
Slovenija	1 051 738
Španjolska	21 772 019
Švedska	2 304 582
Ujedinjena Kraljevina	29 651 746
Ukupno	264 731 936